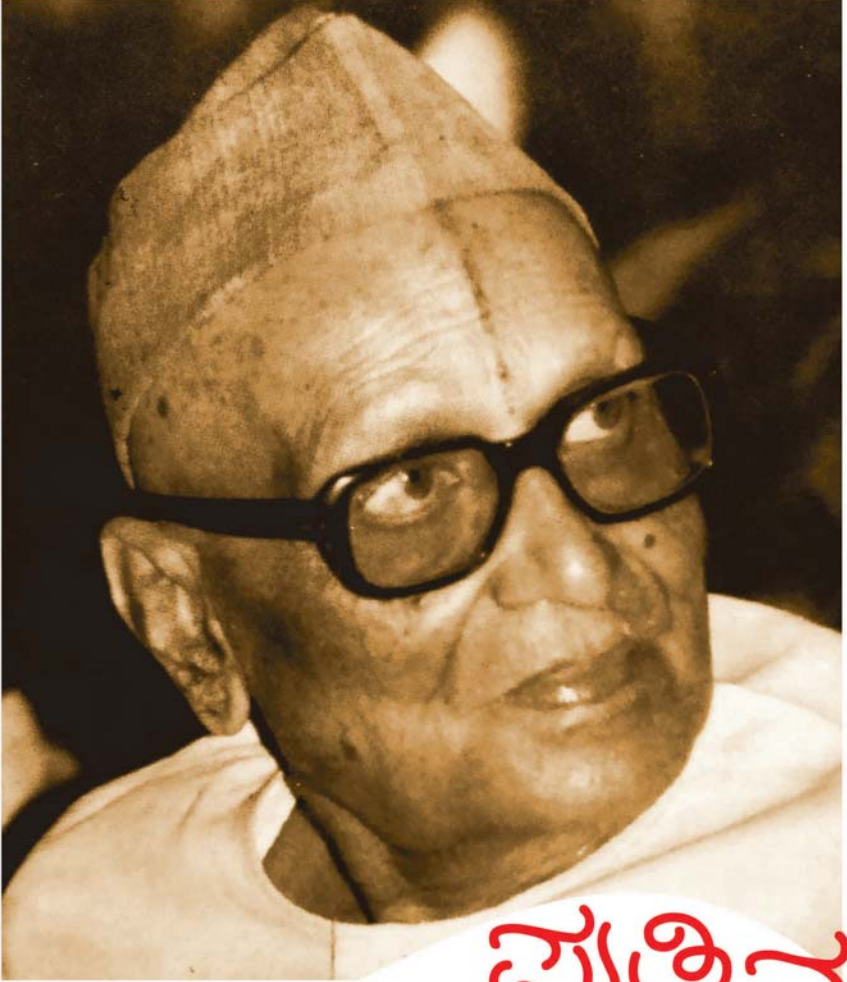

Monthly News Bulletin of Ganabharati

ಸಂಪುಟ 26, ಸಂಚಿಕೆ 5, ಜನವರಿ 2018 Vol 26, Issue 5, January 2019 ₹ 15

ಪ್ರತಿಮೆ

P T Narasimhachar

ಪುತಿನ
P T Narasimhachar

ಗಾನಭಾರತಿ (೮)

ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ ಭವನ
ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ರಸ್ತೆ
ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು-23
ದೂ: 0821-2560313
email :ganabharati@gmail.com

ಒಳಗೇನಿದೆ

ಜನವರಿ 2019
ಸಂಪುಟ 26 ಸಂಚಿಕೆ 5

ಸಂಪಾದಕರು
ಶೈಲಜ
ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿ
ಡಾ ರಮಾ ವಿ ಬೆಣ್ಣೂರು
ಶಶಿಧರ ಡೋಂಗ್ರೆ
ವೇಣುಗೋಪಾಲ್ ಟಿ ಎಸ್

ಪ್ರಕಾಶನ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಗಾನಭಾರತಿ (೮)
ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ ಭವನ
ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ ರಸ್ತೆ
ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು-570023
ಮೊಬೈಲ್: 98451-12899

- 1 ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು/ಪುಟ-2
- 2 ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಪುಟ-3
- 3 ಗಾನ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ/ಪುಟ-7
- 4 ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಸಂಗೀತ ಸೃಷ್ಟಿ/ಪುಟ-12
- 5 ಗೀತ ನೃತ್ಯ ರೂಪಕಗಳು/ಪುಟ-15
- 6 ಪುತಿನ ಅವರ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕುರಿತು/ಪುಟ-19
- 7 ಪುತಿನ ಅವರ ಗೇಯನಾಟಕಗಳು/ಪುಟ-21
- 8 To Change is to Conserve/ಪುಟ-24
- 9 ಹಸ್ತದಲ್ಲೇ ಮೂಜಗ ತೋರಿದ ಬಾಲಾ/ಪುಟ31
- 10 ಅನುಭಾವಿಗಳು ಕಂಡ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ/ಪುಟ-33
- 11 ಪುಸ್ತಕ ಪರಿಚಯ/ಪುಟ-35
- 12 G N Balasubramanian/ಪುಟ-37
- 13 ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಾಯೋಜಕರು/ಪುಟ-40

ಮುದ್ರಣ
ಹರ್ಷ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ, 15ನೇ ಕ್ರಾಸ್
ಮೈಸೂರು - 570004
ದೂ: 0821-332176

ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು
ಲೇಖಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ
ವಿನಾ ಸಂಪಾದಕರದು ಅಥವಾ
ಸಂಸ್ಥೆಯದು ಅಲ್ಲ.

ಆತ್ಮೀಯರೇ,

ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕವಿ ಪು.ತಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಕೊಡುಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟಿದೆಯೋ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಅವರು ಕವಿ ಹಾಗೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ ಎರಡು ಹೌದು. ಕಾವ್ಯದಷ್ಟೇ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗೀತರೂಪಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಹೊಸಭಾವ ಹೊಸಲಹೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದರು. “To change is to conserve” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ ಅವರು “ಸಂಗೀತ ಅನ್ನೋದು ಸ್ಪಾಟಿಕ್ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಹೇಗೆ ಭಾವನೆಗಳು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಸಂಗೀತವೂ ಬದ್ಧಾಯಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಈ ಪರಂಪರೆ ಬದಲಾವಣೆಗೆ, ಎಡೆ ಕೊಡೋಹೋದ್ರೆ ಈ ಪರಂಪರೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡತ್ತೆ. ಪರಂಪರೆ ನಷ್ಟವಾಗೋ ಉಳಿಸೋಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀವು ಈ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದೇತೀರ್ಬೇಕಾಗತ್ತೆ.” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. “ಹೊಸದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ನಡಿಗೆಗೆ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಹೊಸವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದೂ ಭಾವುಕನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತ ಮನಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಕೊಳೆಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದು ಹಸುಳೆಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಮರುಕೊಳಿಸಬಲ್ಲದು ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಆಸ್ತಿಕನಿಗೂ ನಾಸ್ತಿಕನಿಗೂ ಅನ್ಯಮತೀಯನಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ರುಚಿಸುವ ಕಲೆ” ಎಂದು ಮನದಾಳದಿಂದ ನಂಬಿದ್ದ ಜೀವ ಅದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವರ್ತಮಾನದ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗಳನ್ನು ದಾಟಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕಾಲದ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು ಇವೆರಡೂ ಇದ್ದಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರು. ಇಂತಹ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಯ, ಸಮಚಿತ್ತದ ಚಿಂತಕರು ಮಾತ್ರವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಇಂದು ದಾರಿತಪ್ಪದಂತೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಂಚಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಕನ್ನಡದ ಉಲಿಯ ಸೊಂಪು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆ. ಇದರ ರುಚಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಪುತಿನ, ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಹಾಗೂ ಇವರ ಬರಹಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಪುತಿನ ಅವರ ಬರಹಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. “ನಿಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಿ” ಎನ್ನುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನಿಂತು, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಓದದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಬರಹಗಳು ನಮಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅನುಭವ, ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಇವು ಧಾವಂತದ ಓದಿಗೆ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಘೋಟೊಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಆತ್ಮೀಯ ಶ್ರೀಮತಿ ಲೀಲಾ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಾರ ಶ್ರೀ ಮುಕುಂದ್ ಎ ಎನ್ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ತಿಲ್ಲಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ, ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸದಾ ಸ್ವಾಗತ.

ಶೈಲಜ

ಜನವರಿ 04, ಸಂಜೆ 6 ಗಂಟೆಗೆ/ 04 January, at 6 p.m.

**ವಿದ್ವಾನ್ ಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರಿಂದ ಗಾಯನ
Vocal Concert by Vidwan Bellary M Raghavendra**

ವಿದ್ವಾನ್ ಎಚ್ ಕೆ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ-ಪಿಟೀಲು
ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ ಎಸ್ ರಾಮಾನುಜನ್-ಮೃದಂಗ
ವಿದ್ವಾನ್ ರಘುನಂದನ್-ಘಟ

Vid H K Narasimhamurthy- Violin
Vidwan G S Ramanujan- Mridanga
Vidwan Raghunandan-Ghata

ವಿದ್ವಾನ್ ಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರು ಸಂಗೀತ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಹೋದರರು ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತರಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಆಚಾರ್ ಇವರ ತಂದೆ. ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಳ್ಳಾರಿ ಶೇಷಗಿರಿ ಆಚಾರ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಇವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪುರಾಣಿಕಮಠ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗೆ ಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಹಲವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಕಾಶವಾಣಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬಿಬಿಸಿ ಲಂಡನ್ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯ 'ಎ' ಶ್ರೇಣಿ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಇವರದ್ದು ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆ. ಸೊಗಸಾಗಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲರು, ಸುಗಮ ಸಂಗೀತ, ಭಕ್ತಿ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಇವರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವ 'ಆಸ್ವಾದ' ಹಾಗೂ 'ಸ್ವರಸಂಗಮ' ತುಂಬಾ

ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು.

ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾನ್ ಹೆಚ್ ಕೆ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಯಲಿನ್‌ವಾದಕ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಇವರು ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಭಾ ವಂತ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ ಎಸ್ ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರು ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ.ಜಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ

ಅವರ ಹಿರಿಯ ಶಿಷ್ಯರು. ಇಂದು ಮೃದಂಗ ವಾದನದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇವರು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಘಟ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ರಘುನಂದನ್ ಅವರು ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ ಜಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಿತು, ಈಗ ವಿದ್ವಾನ್ ಹೆಚ್ ಎಸ್ ಸುಧೀಂದ್ರ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ.

January 11, 6 p.m./ ಜನವರಿ 11, ಸಂಜೆ 6 ಗಂಟೆಗೆ
Swaramurthy V N Rao Memorial Programme
Dance Programme based on Veene Sheshanna compositions by
Vidushi Dr. Kripa Phadke

ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ ವಿ ಎನ್ ರಾವ್ ಅವರ ನೆನಪಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ವಿದುಷಿ ಡಾ. ಕೃಪಾ ಫಡ್ಕೆಯವರಿಂದ
ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ವಿದುಷಿ ಕೃಪಾ ಫಡ್ಕೆಯವರು ಪಂದನಲ್ಲೂರು ಶೈಲಿಯ ಭರತನಾಟ್ಯ ಪ್ರವೀಣರು. ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಪಿ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಆಚಾರ್ ಹಾಗೂ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಕೆ.ಮುರುಳೀಧರರಾವ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇವರದು. ಭರತನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ ಮತ್ತು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೃತ್ಯಗಿರಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭರತನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹಲವು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ. ನೃತ್ಯನಿಪುಣೆ, ನೃತ್ಯಕಲಾಸಿಂಧು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ನೀಡಿವೆ.

ಗಾನಭಾರತೀಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಇವರು ಕಲಾಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ತಿಲ್ಲಾನದ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಮನವಿ

ತಿಲ್ಲಾನ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಹಲವರು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನೀವು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಧೈರ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಲ್ಲಾನವನ್ನು ಈವರೆಗೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆಯೂ ನಿಮಗೆ ಅದು ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಖರ್ಚು ಗಾನಭಾರತಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀವು ನಮಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರೆ ತಿಲ್ಲಾನ ಒಂದು ಮೌಲಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ವಾರ್ಷಿಕ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.
2. ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು.
3. ಜಾಹೀರಾತನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಥವಾ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದು.

ಮಂಗಳೂರು - ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ Mangalore - Mysore Music Festival

January 13, 10 a.m To 8 p.m /ಜನವರಿ 13, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ 8ರವರೆಗೆ

ಗಾನಭಾರತೀ ಇನ್ನೊಂದು ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಇಂದು ನಡೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದು ಗಾನಭಾರತೀ ನಂಬಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಯುವಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಗಾನಭಾರತೀ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರಿನ ಹಲವು ಯುವಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮಣಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಜನವರಿ 20ರಂದು ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಗಾನಭಾರತೀಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ 8ರವರೆಗೆ ಜನವರಿ 13ರಂದು ಮಂಗಳೂರಿನ ಆರು ಕಲಾವಿದರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿಕೊಡಲಿದ್ದಾರೆ.

10:00am to 11:15	ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ 11:15ರವರೆಗೆ
Sri Aneesh V Bhat-Vocal, Pruthvi Bhasakar-violin, P.S. Sridhar-mridangam	ಶ್ರೀ ಅನೀಷ್ ವಿ ಭಟ್- ಗಾಯನ, ಪ್ರಥಿ ಭಾಸ್ಕರ್- ವಯೋಲಿನ್, ಪಿ.ಎಸ್.ಶ್ರೀಧರ್-ಮೃದಂಗ.
11:25 to 12:40	11:15ರಿಂದ 12:40ರವರೆಗೆ
Smt Shreya Kolathaya- Vocal, Shruthi-violin, P.S. Sridhar-mridangam	ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ರೇಯ ಕೊಳತ್ತಾಯ - ಗಾಯನ, ಶ್ರುತಿ- ವಯೋಲಿನ್, ಪಿ ಎಸ್ ಶ್ರೀಧರ್- ಮೃದಂಗ
12:40 Lunch	ಊಟದ ವಿರಾಮ - 12:40
1:30 to 2:45	1:30ರಿಂದ 2:45ರವರೆಗೆ
Kum Divyashree-Vocal, Shruti-violin, Nandan Kashyap- mridangam	ಕುಮಾರಿ ದಿವ್ಯಶ್ರೀ - ಗಾಯನ, ಶ್ರುತಿ - ವಯೋಲಿನ್, ನಂದನ್ ಕಶ್ಯಪ್-ಮೃದಂಗ
2:55 to 4:10	2:55ರಿಂದ 4:10ರವರೆಗೆ
Master Sadhgun Aithal-Mandolin, Yashaswi-violin, Sayishivu-mridangam	ಮಾಸ್ಟರ್ ಸದ್ಗುಣ್ ಐತಾಳ್ - ಮ್ಯಾಂಡೋಲಿನ್ ಯಶಸ್ವಿ-ವಯೋಲಿನ್, ಸಾಯಿಶಿವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೇಶವ್-ಮೃದಂಗ
4:20 to 5:35	4:20ರಿಂದ 5:35ರವರೆಗೆ
Sri Krishna Pawan Kumar-Flute, Sumanth Manjunath-violin, Sayishivu-mridangam	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪವನ್ ಕುಮಾರ್ - ಕೊಳಲು, ಸುಮಂತ್ ಮಂಜುನಾಥ್-ವಯೋಲಿನ್, ಸಾಯಿಶಿವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕೇಶವ್-ಮೃದಂಗ
5:45 to 7:45	5:45ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ 7:45ರವರೆಗೆ
Smt Prarthana Sai Narasimhan-Vocal, Vaibhav Ramani-violin, Anoor Vinod Shyam-mridangam, S. Manjunath-Ghata	ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಾಯಿನರಸಿಂಹನ್-ಗಾಯನ ವೈಭವ್ ರಮಣಿ-ವಯೋಲಿನ್, ಆನೂರ್ ವಿನೋದ್ ಶ್ಯಾಮ್-ಮೃದಂಗ, ಎಸ್ ಮಂಜುನಾಥ್ -ಘಟಿ.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನವರಿ 20ರಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಲಿರುವ ಮೈಸೂರಿನ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು

10:00am to 11:30	Sri Harish Pandav- Saxophone
11:30 to 1:00	Kum Harini Ramesh- Vocal
1:00 - 2:00	Lunch
2:00 to 3:30	Sri Sachin Hampe - Sarod
3:30 to 5:00	Smt Chaitrika - Vocal
5:30 to 7:00 PM	Kum Sanjana Koushik- Hindustani vocal
7:00 to 8:30	Sri Keshav Chandra- Flute

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ 11:30ರವರೆಗೆ: ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ಪಾಂಡವ್ - ಸ್ಯಾಕ್ಸೋಫೋನ್
 11:30ರಿಂದ 1:00ರವರೆಗೆ: ಕುಮಾರಿ ಹರಿಣಿ ರಮೇಶ್ - ಗಾಯನ
 1:00ರಿಂದ 2:00 - ಭೋಜನ ವಿರಾಮ
 2:00ರಿಂದ 3:30ರವರೆಗೆ - ಶ್ರೀ ಸಚಿನ್ ಹಂಪೆ - ಸರೋದ್
 3:30ರಿಂದ 5:00ರವರೆಗೆ - ಶ್ರೀಮತಿ ಚೈತ್ರಕಾ - ಗಾಯನ
 5:00ರಿಂದ 5:30ರವರೆಗೆ ಚಹಾ ವಿರಾಮ
 5:30ರಿಂದ 7:00ರವರೆಗೆ : ಕುಮಾರಿ ಸಂಜನಾ ಕೌಶಿಕ್ - ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಗಾಯನ
 7:00ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ 8:30ರವರೆಗೆ - ಶ್ರೀ ಕೇಶವ್ ಚಂದ್ರ - ಕೊಳಲು

ಮುನ್ನೋಟ

ತರುಣಭಾರತೀ
 ಹರಿದಾಸ ಮತ್ತು
 ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಆರಾಧನೆ
 ಕನ್ನಡ ಗೀತಲಹರಿ

ತರುಣಭಾರತೀ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
 ಜನವರಿ 31, 2019, ಸಂಜೆ 6ರಿಂದ 7:30ರವರೆಗೆ
 ಭಾರ್ಗವಿ ವೆಂಕಟರಾಮನ್ - ಗಾಯನ
 ಸಂಜೆ 7:30ರಿಂದ 9:00
 ಅಂಜಲಿ ಶ್ರೀರಾಂ - ಗಾಯನ
 ಪ್ರದೇಶ್ ಆಚಾರ್- ಪಿಟೀಲು, ವಿಘ್ನವರ್ಧನ್-
 ಮೃದಂಗ
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 1, ಸಂಜೆ 6:00ರಿಂದ 7:30ರವರೆಗೆ
 ಗುರುಪ್ರಸಾದ್ - ಸ್ಯಾಕ್ಸೋಫೋನ್, ಯಶಸ್ವಿ -
 ಪಿಟೀಲು, ವಿಕ್ರಂ ಭರದ್ವಾಜ್- ಮೃದಂಗ
 ಸಂಜೆ 7:30ರಿಂದ 9:00
 ಪಾವನಿ ಕಾಶೀನಾಥ್ - ಗಾಯನ
 ಕೇಶವ್ - ಪಿಟೀಲು, ವಿಕ್ರಂ ಭಾರದ್ವಾಜ್- ಮೃದಂಗ

ಹರಿದಾಸ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಆರಾಧನೆ
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 2, ಶನಿವಾರ
 5:30-6:15 ವಿದುಷಿ ಶೈಲಜಾ ಶ್ರೀರಾಂ ಭಟ್
 6:15-7:00 ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀನಾಥ್
 7:00-7:45 ವಿದುಷಿ ಡಾ ಆರ್ ಎನ್ ಶ್ರೀಲತಾ
 7:45-8:30 ವಿದ್ವಾನ್ ನಿತಿನ್ ರಾಜಾರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಿ
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 3, ಭಾನುವಾರ
 10:00-11:30 ತ್ಯಾಗರಾಜ ಪಂಚರತ್ನ ಕೃತಿಗಳ
 ಗೋಷ್ಠಿ ಗಾಯನ
 11:30-12:15 ಗಾನಭಾರತೀ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃಂದ
 12:15-1:00 ಪಂಡಿತ್ ನಿರಂಜನ್

1:00-2:00 ಭೋಜನ ವಿರಾಮ
 2:00-2:45 ವಿದುಷಿ ಜಿ ಎಸ್ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ
 2:45-3:30 ಪಂಡಿತ್ ರಮೇಶ್ ಕೋಲ್ಹುಂದ್
 3:30-4:15 ವಿದುಷಿ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶ್ರೀಧರ್
 4:15-5:00 ಪಂಡಿತ್ ಪ್ರಭು ರಾವ್
 5:00-5:30 ಚಹಾ ವಿರಾಮ
 5:30-6:15 ಡಾ ಭಾಸ್ಕರ್
 6:15-7:00 ಡಾ ಸುಕನ್ಯಾ ಪ್ರಭಾಕರ್
 7:00-7:45 ವಿದ್ವಾನ್ ಟಿ ಪಿ ವೈದ್ಯನಾಥನ್
 7:45-8:30 ಕುಮಾರಿ ಸುನೀತಾ ಹಿರೇಮಠ

ಫೆಬ್ರುವರಿ 4 - ಮೌನಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ
 ವಿದುಷಿ ಕೋವಿಲಡಿ ಕಲಾ - ಗಾಯನ

ಗಾನಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಶಾಲೆಯ
 27ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭ
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 16, ಉದ್ಘಾಟನೆ: ಸಂಜೆ 4:30ಕ್ಕೆ.
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 17, ಸಮಾರೋಪ: ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11:30ಕ್ಕೆ

ಕನ್ನಡ ಗೀತ ಲಹರಿ
 ಫೆಬ್ರುವರಿ 24, 2019
 ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ
 ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ 9ರವರೆಗೆ
 ವಿದುಷಿ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಲೀಲಾವತಿ - ಸುಗಮಸಂಗೀತ
 ವಿದುಷಿ ಧರಿತ್ರಿ ಆನಂದರಾವ್- ಗಮಕ
 ವಿದುಷಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾಗರಾಜ್ ಹಾಗೂ ವಿದುಷಿ ಇಂದು
 ನಾಗರಾಜ್- ಸಿನಿಮಾ ಸಂಗೀತ
 ವಿದ್ವಾನ್ ಆರ್ ಪರಮಶಿವನ್- ರಂಗಸಂಗೀತ
 ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್ ಆರ್ ಪ್ರಶಾಂತ್- ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ
 ಪಂಡಿತ್ ನಾಗರಾಜ ಹವಾಲಾರ್- ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ
 ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ

ನಾನು ಪುತಿನ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದವಳೂ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದವಳೂ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ನನದಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಸಂಗೀತ ಮೂಲದ್ದು. ಆದರೂ ಪುತಿನ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ನನ್ನ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ಗೌರವ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನದ ಗೀತೆಗಳಾದ 'ಕೊಳಲನೂದು ಗೋವಿಂದ,' 'ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲಿನ ಕರೆ,' 'ಅಕೋ ಶಾಮ ಅವಳೆ ರಾಧೆ,' ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತಳಮಳವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಪುತಿನ ಅವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಸಹೃದಯರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಪುತಿನ ಅವರ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪುರೋಹಿತ ತಿರುನಾರಾಯಣ ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಹೆಸರು,

ಖಾದಿಯ ಜುಬ್ಬ, ಶಲ್ಯ, ಕೆಂಪಂಚಿನ ಮೇಲು ಕೋಟಿಯ ಪಂಚೆ, ಬೋಳಾದ ತಲೆ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಟೋಪಿ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುನಾಮ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ಹಿಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರ ತುಂಬಾ ಬಿಗಿಯಾದ, ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲ, ಹೊಸತನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಗೃಹೀತಗಳನ್ನೂ ಕೆಡವಿ ತಿರುಗುಮುರುಗು ಮಾಡುವ ಚಿಂತನೆ, ಭಾವಲಹರಿ ಮತ್ತು ಬರ ವಣಿಗೆ ಪುತಿನ ಅವರದ್ದು.

ಪುತಿನ ಅವರ ತಂದೆಯ ಊರು ಮೇಲು ಕೋಟೆ, ತಾಯಿಯ ತವರು ಗೊರೂರು, ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಊರಾದ ಹೆಮ್ಮಿಗೆ, ಓದಿನ ಊರು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವು ಅವರ ಭಾವಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳು. ಅವರ ಅಭಿರುಚಿ, ರಸಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಬಾಲ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಬಹು ನಿರ್ಣಾಯಕ.

"ಬಹು ಸುಂದರವೂ ಸಮೃದ್ಧವೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವೂ ಆಗಿದ್ದ ಊರು ಮೇಲುಕೋಟೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ತಿರುನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾದ ಉತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕಣಿವೆ ಕೆಳಗಿನ ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ವಿರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಲ್ಲವೋತ್ಸವದ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ, ಬಿಡಾರಂ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕರಾಮರಾಯರು ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಮ್ಮ ಎದುರು ಮನೆಯಲ್ಲೇ

ಬಿಡಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಜೆ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಗೀತ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.”

“ಉತ್ಸವ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ವೈದಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಅಜೀ ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯ, ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಿಂಗರಾ ಚಾರ್ಯ, ಆರ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರರು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಸ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕದ್ದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ‘ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ವಿದ್ಯೆ ಪೂರೆಗು ಚೂಡಾರತ್ನ’ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಐದನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಕಲಿಕೆಯ ದಿನಚರಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು.”(ಪು.ತಿ.ನ.) ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಅಮರ, ಶಬ್ದ, ರಾಮಾಯಣ ಸಂಗ್ರಹ, ರಘುವಂಶ, ನೈಷಧ, ಭಾರವಿ, ಚಂಪೂ ಮುಂತಾದವು, ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಬಾಯಿಪಾಠ, ಮಿಡ್ಲೆ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು - ನಾಗಚಂದ್ರ, ಕನಕದಾಸ, ಪುರಂದರದಾಸ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸುಗುಣರತ್ನ ಕರಂಡ, ಚೂಡಾರತ್ನ, ತ್ರಿಪದಿ, ಗೋವಿನ ಕಥೆ, ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರ ಪದ್ಯಗಳು, ಅಂತೆಯೇ ಕಂದ, ವೃತ್ತ, ಷಟ್ಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ಕವಿತೆಯ ಪೂರ್ವ ರೂಪವಾದ ರಗಳೆ, ಚೌಪದಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಆಗಲೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಸಂಪತ್ಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಕನ್ನಡವೇ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ತಳಹದಿ. ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಲಿತ ಉಪನಿಷತ್ತು, ಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಪಾಶುರಗಳು ಈಗ ಬಹುಭಾಗ ಮರೆತುಹೋಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ.” (ಸಂದರ್ಶನ-ಎಂ ಶಂಕರ್)

“ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಡಿಯಾರವೊಂದು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಗೂ, ಗಂಟೆಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೋಟುಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಸಂಪ್ರ

ದಾಯನಿಷ್ಠ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಮೈಚ್ಚು ಸೊಗಸೊಂದನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಷ್ಟೇ ಓದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಎಂ ಎಸ್ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ ಸುಮತಿ ಮದನಕುಮಾರರರ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಭಾಷಾಂತರಗಳು, ಹ್ಯಾನ್ ಆಂಡರ್‌ಸನ್ನರ ಕಥೆಗಳು, ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್ ಕಥೆಗಳು, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆಂದೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲಲಿತ ಸುಂದರಭಾಷೆಯ ಅಂದವಾದ ರೀಡರುಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಹೊಸ ಚಿಲುವೊಂದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟವು.”

ಮುಂದೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಭಾವಪ್ರಪಂಚ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.

“ನನ್ನ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೇಲ್ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದೆ. ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕತ್ತಾಡಿಪುರ ಅಗ್ರಹಾರದ ಎರಡನೆಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಎದುರು ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ ವರದಾಚಾರ್ಯರಿದ್ದರು. ಬಲಗಡೆಯ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಟೈಗರ್ ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಬಲಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದ್ದು ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಮಟ್ಟದ ಸಂಗೀತದ ರುಚಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಎಳೆಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟಿಸಿದರು. ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ “ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಮಾಶ್ರಯೇ ಮಮಕ್ರಿಂಕರಿಷ್ಯತಿ ವೈಯಮಃ” ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯ ಚರಣ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಟೈಗರ್ ವರದಾಚಾರ್ಯರು ಬರೀ ಕೌಪೀನಧಾರಿಯಾಗಿ ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಎಣ್ಣೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಕೊಂಕುಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಿಟರೆ ಹೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಗೋಡೆಯ ಮೂಲೆಗೆದುರಾಗಿ ನಿಂತು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹರಿಕಾಂಬೋಧಿಯ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಕಾಲದ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದ ಗುನುಗುನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ನನ್ನ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ.”

“ನಮ್ಮ ಮಗ್ಗುಲು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಾಸು ದೇವಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಜಗಲಿಯ ಕಿಟಕಿಗೆ ಕಿವಿಯಿಕ್ಕಿ ಕುಳಿತು

ಅವರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಎದುರುಗಡೆ ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಂಗಲೆಯಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಸರಾ ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹೊರನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಭದ್ರ ಪಡಿಸಿ ಸ್ವರತಾಲೀಮು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಆಗಿನ ಚುರುಕು ಕಿವಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಸೂಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಾವ್ಯಸ್ವನಗಳು ತುಂಬ ಹರ್ಷಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೀದಿಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೂ ಉತ್ಸವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಪಾರಾಯಣದ ಬಳಿಕ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಗೀತ. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮದೊಂದು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಲ್ಲದೆ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಛೇರಿಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಹಿಗ್ಗಾಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಸೊಗಸಾದ ಹರಿಕಥೆಗಳು, ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳು, ಪೇಟೆಯ ಸಾಹುಕಾರ

ಬೀದಿ ಚಪ್ಪರಗಳಲ್ಲಿ ವಧುವರರ ಆರತಕ್ಷತೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಯಕನಾಯಿಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಾಫೆಗಳು ಜನರನ್ನು ಗೆಲುವುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಿವಿಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಗಂಧರ್ವ ಲೋಕ.”

“ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಗೀತಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಂಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ವರದಾಚಾರ್ಯರ ನಾಟಕಗಳೆಂದರೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅರಮನೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಾಟಕಗಳು ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದವು. ಈ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಗೀತ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯದು. ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಆಹಾ ಈ ಸಂಗೀತ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ರಸವತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಭವಾನುಭಾವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುಗಳಿಂದಲೇ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಲ್ಲೀಪರಿಯಡು ಎಂಬ ತಮಿಳು ಗೀತರೂಪಕವನ್ನು ನಾನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೇ ಕಂಡು ಪ್ರಭಾವಿತನಾದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂಗೀತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು

ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೋರಿ ಬಂದ ಗಾನ ಪ್ರಸ್ತವಣದಿಂದಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ತೊಯ್ದಿರುವುದು. 'ಗಾನವನ್ನೇ ಬುವಿಯನಾವರಿಪುದಾಗ' ಎಂಬ ಪದ್ಯ ಮೊದಲು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿತು."

"ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪುತಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತ ದರ್ಶನ, ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು (ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ) ಫ್ರೆಂಚ್. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕಕಾರರನ್ನು, ಕವಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಾಲ್ಟೀಕಿ ಕಾಳಿದಾಸರು ರೂಪಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೀಟ್ಸ್‌ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಹು ಆಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿಸಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ ಅವರ ಜೀವನದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವೇ ಎನಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 22ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ 47ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ 1927ರಿಂದ 1952ರವರೆಗೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರು. ಖಾಕೀ ದಿರಸು ಬೂಟುಗಳ ವಿದೇಶೀ ದೇಶಿ ಸೋಲ್ವರುಗಳ ನಡುವೆ ಅಪ್ಪಟ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದಿರಿಸಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಅವರನ್ನು, ಅವರ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಖರಮತಿಯಿಂದಾಗೇ ಝಾಡಮಾಲಿಯಿಂದ ಕರ್ನಲ್ ಸಾಹೇಬರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಂಡರು." (ಪುತಿನ ಸಂದರ್ಶನ -ಎಂ ಶಂಕರ್)

"ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರು ಮನೆತನದಿಂದ ಬಡವರು. ಅವರ ತಂದೆ ಪುರೋಹಿತರು. ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖವನ್ನು ಇವರೂ ಇವರ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರು ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಧಾರಾಳಿಗಳು. ಇತರರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರು ಸಂತೋಷಪಡತಕ್ಕವರು. ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಮೊದಲೇ ಕಡಮೆ, ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಪೆನ್ಷನ್ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಪರೂಪ." ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಪ್ರಭು ಶಂಕರ್. ಎಸ್ ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಸಂತೋಷವೇ ಬದುಕಿನ ಬೆಲೆ, ಎಂಬುದು ಪುತಿನ ಅವರ ನಿಲುವು. ಸಂತೋಷ ತನ್ನಲ್ಲೇ

ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ ಹದವಾದ ಮತ್ತು ಹದವರಿತ ಮನುಷ್ಯ ಪುತಿನ. ಎಲ್ಲರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಿತಾದ ಭಾವನೆಯೇ. ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಎಂದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸರಿಯಾದೀತು. ಅವರು ನಿಂತ ನಿಲುವು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವುದು ಒಳಿತೇ. ಚೆಲುವು ಜಗತ್ತಿನ ಆಧಾರಪೀಠ, ಕೆಡುಕು-ಕುರೂಪಗಳು ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಮಿಂಚಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕಠಿ ಕೊಂಚ ಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದವನು ಶಿವನಂತೆ ವಿಷಕಂಠನಾಗಬೇಕು. ಕಾವ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳು ಈ ಶಕ್ತಿಗೆ, ಸಂತೋಷ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಾಧನಗಳು ಎಂಬುದು ಅವರ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ. ಈ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಅವರನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು."

ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪುತಿನ ಅದೃಷ್ಟವಂತರು. ಅವರ 'ಸಂಸಾರಯೋಗ'ವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಬಹುದು. "ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳು ತುಂಬಿದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ತೋರುತ್ತಾರೆ." ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಗೊರೂರ್. ಪುತಿನ ಅವರ ಪತ್ನಿಯ 'ಭವನಿಮಜ್ಜನ' ಮತ್ತು ಪುತಿನ ಅವರ 'ಲಘಿಮಾ ಕೌಶಲ' ಅವರ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಕಾರಣ." ಎಂಬ ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಮಾತು ದಿಟ.

ಪುತಿನ ಅವರಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ, ನಿಖರವಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರದು ತುಂಬಾ ಸಂಕೋಚಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಪುತಿನ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತು ಕತೆಯಲ್ಲೂ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ತುಂಬಾ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನ ಪರಿಷ್ಕರಣ ವಿಭಾಗದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಸೇರಿದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ವಾಸಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ನಿವಾಸವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಪ್ರಭುಶಂಕರರು ಶೇಷಮನ್‌ವರನ್ನು, "ಏನಮ್ಮ, ಮನೆ ಹಿಡಿಸಿತೆ? ಇದು ಚಿಕ್ಕದು ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ" ಎಂದಾಗ, ಆಕೆ, "ಏನಪ್ಪಾ, ಚಿಕ್ಕದೇ? ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವಮಾನ ಇಂಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ." ಎಂದರು.

ಪುತಿನ. ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರು. "ಗಾನ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ. ಈಗ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಒಂದೇ. ಒಳ್ಳೆಯ

ಸಂಗೀತ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಕೊಳೆಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದು ಹಸುಳೆಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಮರು ಕೊಳಿಸಬಲ್ಲದು. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅದೊಂದಕ್ಕೇ ಇರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾವವೇ ಆತ್ಮಪೌಷ್ಟಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿ. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸಂವಹಿಸಲಾಗದ ಭಾವಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಪೌಢಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ರಸಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಘನಿಷ್ಠ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಾಳಿನ ಬೆಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಹೋದಂತೆ, ತಿರುಗುಮುರುಗು ಆಗುವಂತೆ ತೋರಿದ ಅತ್ಯಂತ ಬಿನ್ನವಾದ ಗಳಿಗೆಗೆ ಬಿಸ್ಕಿಲ್ಲರ ಶಹನಾಯಿ ಕೇಳಿ ನವಜನ್ಮ ಪಡೆದಂತಾದ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಗಿದೆ.” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಪುತಿನ. ಈ ಸಂಗೀತತ್ರಿಯೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರನ್ನುವಂತೆ ಇವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಮಾರಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರ ಸಂಗೀತಾಭಿರುಚಿಗೆ ಕಾಲ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಗತಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಟೆಲಿಫೋನಿನ ಇದಿನಿ ಗಳಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಾಣಬಲ್ಲರು.

“ಬಾಳು ಬದಲಾಯಿಸಿದಂತೆ ಸಂಗೀತವೂ ಬದಲಾದರೆ ಆಗ ಗಾನದ ಸೊಂಪು ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಕಾಲದ ಬಾಳನೋಟ ಬೇರೆ, ಭಾವನೋಟ ಬೇರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರ ಸಮ್ಮೇಳ, ಬೇರೆ ತಾಲ ಬೇರೆ ಲಯ ಬೇಕು” ಎಂದು ಪುತಿನ ಗಾಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು. “ಪುತಿನ ಮಡಿವಂತರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಅವರ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ರ್ಯಾಡಿಕಲ್ ಎನ್ನುವವರು ಹೇಳು ವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಗೋಜಲಿ ನಿಂದ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.”

ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧರಾಗಿ ಕಂಡರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳು. “ಷೇಕ್ಸ್ಪಿಯರನನ್ನು ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ ಆದರೆ ನನಗೆ ಅವನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.” ಎಂದಿದ್ದ ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ನಾಟಕಕಾರ

ಬ್ರೆಕ್ಟ್‌ನ ನಾಟಕಗಳು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದವು. “ಇವನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೇಗೆ ಅಗತ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಗೂ, ವೈಚಾರಿಕತೆಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. Give a holiday to reason ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಂದು ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅವರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪುತಿನ ಅವರ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುಶಂಕರರು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಬಜ್ಜವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ: “ಶ್ರೀ ನರ ಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತು, ಮತ, ಮತಿ ಮೂರೂ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಶುಚಿತ್ವದ ಮೂರು ಮೊಗಗಳಂತೆ. ಅವರ ಶೈಲಿ ಎಂಬುದು ಶೀಲ ದಿಂದಲೇ ಬಂದುದು.” (ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ). “ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಜೊತೆ ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಒಂದು ಗುಣ ಅವರ ಪ್ರಖರಮತಿ. ಅವರಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರನ್ನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅತೀತದ ಸೂಚನೆಗಳು ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಹೊಳಹುಗಳು - ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು- ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಕಾರಿರುಳಿನ ಮಿಂಚಿನ ಮಾಲೆಯಂತೆ, ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣ.” (ಪ್ರಭುಶಂಕರ).

ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರುವ ಪುತಿನ ಅವರ ರಚನೆಗಳತ್ತ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದರು, ನಮ್ಮ ಯುವಪೀಳಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಭಾವಲೋಕ, ರಾಗದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು, ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೇ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶಾಲವೂ, ಆರೋಗ್ಯಕರವೂ ಆಗಬಹುದೇನೋ.

ಆಕರ

1. ಪುತಿನ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ - ಯದುಗಿರಿ
2. ಪುತಿನ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ ಸಂಪುಟ
3. ಪುತಿನ ಸಮಗ್ರ ಗೇಯ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳು

ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಸಂಗೀತ ಸೃಷ್ಟಿ

ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ

ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಸಂಗೀತ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪುತಿನ ಅವರು 'ಹಂಸದಮಯಂತಿ' ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಯನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ'ದ ಅರಿಕೆ ಹಾಗೂ 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ'ದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಗೀತಗಳ ರಚನೆ ಕವನಗಳಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಕವನಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ವಿಷಾದದ ನೀಲಜ್ವಾಲೆಯ ಸಾಕು; ಹಾಡುಗಳೋ ಮನಸ್ಸು ಗೆಲುವಾಗಿರುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ತಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸು ಗೆಲುವುಗೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಅಂಥ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಅಭ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ. ಆದರೆ ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾಮರನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಲಹರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಅನೇಕವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ದಿವ್ಯಗಾನಗಳ ಪುನಃಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಕೇಳಿಲ್ಲದಂತೆ ತೋರುವ ಸ್ವಸಾಂಗತ್ಯಗಳು, ನಡುರಾತ್ರಿಯ ಮೌನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕರ್ಣಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಧಳಧಳ ಹೊಳೆದಿವೆ. ಎದ್ದು ಅವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ನಾನು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೀಸಿರುವುದುಂಟು. "ಧಾತು" ಮತ್ತು "ಮಾತು"ಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿಂದಲವೇ ಗೀತಗಳು ಜನಿಸುವುದು? ಮಾತು ಮೋಡ; ಸ್ವರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ಮಿಂಚುಗಳು. ಮಾತು ಬಲೆ; ಸ್ವರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು. ತಕ್ಕ

ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಅನೇಕ ನವ್ಯ ಸ್ವರಲಹರಿಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಅವನ್ನು ನಗರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೂ, ಚೌಕಗಳಲ್ಲೂ, ಬಸ್ಸು ರೈಲುಗಳಲ್ಲೂ, ಕಣಿವೆ ಕೆರೆ ಮಲೆಬಯಲುಗಳ ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ತೂರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಗೀತ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಾರರು ಸ್ವರಲಯ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಕ್ಲೇಶಪಡುವುದು ಸಹಜ; ಆದರೆ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಇದೇ ತೆರದ ತಡಕಾಟವೇ? ಭಗವಂತನ ಅನಂತ ಲೀಲೆಗಳೂ ನಾಮಗಳೂ ಸಾಲವೇ, ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿ ಹೋಗಿದೆಯೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇಳುವುದು ಸಹಜ. ಬರಿ ವಾದ್ಯಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಒಂದು ಭಾವದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ವಾದ್ಯಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು. ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೂ ಬರಿ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಾಲದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ ಆಸ್ತಿಕ ನಿಗೂ ನಾಸ್ತಿಕನಿಗೂ ಅನ್ಯಮತೀಯನಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ರುಚಿಸುವ ಕಲೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಚುರವಾದ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಗೀತ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ಈಗಿನ ದೈವಸ್ವರೂಪ ಪುರಾಣದ ಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬ ಗಹನವೂ ಗಂಭೀರವೂ ರಹಸ್ಯ ಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ನೇಹದ ಮಾತನ್ನು ಬಯಸುವಷ್ಟು ಕಾಮ-ಪ್ರೇಮ-ಪ್ರಣಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಗೀತಕಾರ ತನ್ನ ರಸಸ್ಮಿತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಧಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ,

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತದೊಳಕ್ಕೆ ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಹೊಸತನ ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಾನುಕರಣೆ ಬಲಿತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂಚಿಸದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೊಸದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ನಡಗೆಗೆ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಹೊಸವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದೂ ಭಾವುಕನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಗೀತೆಗಳು ಈ ಸಂಧಿಕಾಲದ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಅವುಗಳ ಧಾತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಕೃತಶ್ರಮರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಜ್ಜೆಯಿಡಲು ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಂಜುವ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯಲೂ ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಾಡುಕಟ್ಟಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಗೀತರೂಪಕವನ್ನು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೋರಿದವರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಡಾ. ಜಿ.ಪಿ.ಎಸ್ ನಾಯರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎನ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಅವರು. ಅದರ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಲೇಖಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮೊದಲು 'ಹರಿಣಾಭಿಸರಣಿ' ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಾರಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದವರು ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್ ಕೆ ಶ್ರೀಕಂಠನ್ ಅವರು. ಬಳಿಕ ಚಿರಕಾಲ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ 'ವಸಂತಚಂದನ' ಉದಿಸಿತು. ಅದರ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಿಟೀಲುವಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು. ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸ್ತುತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಇವು ತುಂಬಾ ಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದುವು. ನನಗೂ ಗೀತೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚುವಂತಾಯಿತು. ಇವನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ತಿರುಗಿ

ನನ್ನಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ಆರು ಗೀತರೂಪಕಗಳಿಗೂ ಅವು ಉದಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಲೇಖಿಸಿ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿ ಅಂದಗೊಳಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು.

ಈ ಹಾಡುಗಳ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ನಾನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಕೃತಿಕಾರನೆಂಬ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷಣಿಕಗಳು ಸಂಗೀತದ ಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಿಡುವಿನ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅನಿರ್ಬದ್ಧವೂ ಶುದ್ಧವೂ ಆದ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಾತ್ಮಾಭಿವ್ಯಂಜನೆಗೆ ಎಳಸುವಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಂಥ ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೇಳೈಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಬುಗೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನೂ ದ್ಯೋತಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಉದ್ದೇಶ. "The songs made me; not I them." ಎಂದು ಮಹಾಕವಿ ಗಯಟಿ ಎಲ್ಲೋ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆ. ಇದು ಸತ್ಯವಾದ ಸೂಕ್ತಿ. ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನಾನು ರಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವೇ ನನ್ನನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು. ನನ್ನಾತ್ಮಕ್ಕೊಂದು ಚಹರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಿದ್ದಿದುವು. ಅಹಲೈ, ಶಬರಿ, ಕವಿ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸ್ವರಸಾಂಗತ್ಯ ನನ್ನಿಂದ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ-ಅವುಗಳ ವಸ್ತುಗಳ ತೂಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ. ಸ್ವರಭಾವ ಪ್ರವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೇಗವನ್ನೂ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಕೊಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಾಗ್ಧರ್ಯಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಈ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ನಾನೊದಗಿಸುವಂತಾದುದೂ ಒಂದು ಸುಯೋಗ.

ನನಗೆ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮ ಪರಿಚಯಗಳಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. (ಆಗ ಈ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಿರೇನೋ-ಇರಬಹುದು.) ನಾನು ಕೇಳಿದ ಹಲವಾರು ಸಂಗೀತಗಳ ಸುಖ, ನೋಡಿದ ನೃತ್ಯಾಭಿನಯಗಳ ಸೊಗಸು, ಮನನ ಮಾಡಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಸರುಚಿ ಮತ್ತು ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪಟ್ಟ ಒಂದು ತೆರದ ಅತ್ಯಪ್ತಿ, ಹಲವಾರು ಭಂದಸ್ಸುಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಾಡಿಸಿದ ಬಗೆ, ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಅತಿ

ಸಮೀಪವಾಗಿ ಸ್ನೇಹದಂತಿರುವ ಒಂದು ತೆರೆದ ಅಲೌಕಿಕ ವಿಷಾದ ಇವೆಲ್ಲಾ ಪುಷ್ಪಪರಾಗಗಳು ದುಂಬಿಗೆ ಕಾದಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಗೊಲ್ಲ ಹುಡುಗನ ಕೊಳಲಿನ ನಾದದ ಮೂಲಕ ಇಂತು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ' ಜನಿಸಿರಬೇಕು. ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನದ' ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬರದೆ. ರಾಗಗಳು ನವೀನವಾಗಿಯೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುವೆಂದು ಜ್ಞಾಪಕ. ಅವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸ್ವರಸಂಚಾರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬರೆದಿಡುವಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಈಗ ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಗೀತಕಾವ್ಯ ಪುನಃ ಸಂಗೀತ ಕಲಾಕೋವಿದನೂ, ಭಾವಜ್ಞನೂ, ನನ್ನ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೂ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಸಹೃದಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಬಿಮ್ಮೆನ್ನದಿರಲೆಂದು ಪ್ರತಿ ಹಾಡಿಗೂ ವೃತ್ತಕ್ಕೂ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದ ರಾಗಗಳ ಹೆಸರನ್ನೇನೋ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಫಲವೋ ಕಾಣೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಕುಚೇಲ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೆ. ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯವರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ಸುಮು ಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಥೆ ಹೇಳಿ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಹುರುಪುಕೊಟ್ಟರು. ಬಹಳ ಉದಾರವಾದ ಸ್ವಭಾವದವರು. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಈ ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ರೇಖಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಾವೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಮೂಲಕ ಆಕಾಶ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ನಾಟಕ ನನ್ನ 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ'ದಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೃತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಸತ್ಯಾಯನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ನಾಟಕವನ್ನು ನಾನು ಯಕ್ಷರೂಪಕ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ.

ನಾಟಕದ ಸಂಗೀತ ಹೊಸವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೊಸ ರಾಗರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಲಯಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವರ-ಲಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಡುತ್ತವೆ. ವೇಷಗಳಿಗೂ ಭೂಷಣಗಳಿಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹೊಸ ಜೋಡಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಅಭಿನಯದ ಪರಿ ಪಾಟಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಂಗಿಕಾಭಿನಯಗಳ ನವವಿನ್ಯಾಸ ಬೇಕೆನಿಸುವಂಥದು. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ವಿವರ ನನಗೆ ವಿಷದವಾಗಿ ಹೊಳೆದಿಲ್ಲ. ಅವು ತಜ್ಞ ಕಲಾವಿದರ ಸ್ವತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಚಾಕ್ಷುಷ ಕ್ರತುವಿನ ಕಾಲುಭಾಗದ ಹೊಣೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನದು. ಮುಕ್ಯಾಲುಪಾಲು ಇತರ ಕಲಾವಿದರದು.

ನನ್ನ 'ಹರಿಣಾಭಿಸರಣ'ವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ವಸುಮತಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಿಯ ರಾದ ನಂದಿನಿ, ರೇಖಾ ಮತ್ತು ಗೆಳತಿಯರು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಯಾವ ಕುಂದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ಇದು ಇದ್ದರೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿ, ಅಭಿನಯಿಸಿದುದನ್ನು ನೆನಪಾಗಿ ಇಂಥ ನಾಟಕ ಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಮ್ಮ ಕಲಾಪರಿಣತರು ಏಕೀಭವಿಸಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುತಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ:

- 17/03/1905: ಜನನ
- 1926 : ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ
- 1927 : ಸೈನ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.
- 1952 : ಶಾಸನಸಭಾ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರು.
- 1960 : ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ.
- 1960-63: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರು.
- 1963-68: ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಸಂಪಾದಕರು.
- 1966: ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ.
- 1971 : ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ.
- 1979 : ಅಮೆರಿಕ ಪ್ರವಾಸ.
- 1981 : 53ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ.
- 1991 : ಪದ್ಮಶ್ರೀ
- 1991 : ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಡೋಜ
- 1998 : ನಿಧನ

ಗೀತನಾಟಕಗಳ ರಂಗಪ್ರಸ್ತುತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಿರುವ ಪುತಿನ ಅವರು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು, ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬರೀ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಪೋಣಿಸಿ ಅಭಿನಯ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ರಚಿಸಿದ ರೂಪಕಗಳು ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ರೂಪಕಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ರೂಪಕಗಳು ನಮಗೇನೂ ಹೊಸದಾದ ಕಲೆಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ 'ಗೀತಗೋವಿಂದ,' 'ಕುಚೇಲೋಪಾಖ್ಯಾನ,' 'ಪ್ರಹ್ಲಾದ ವಿಜಯ,' 'ನಂದನಾರ್ ಚರಿತೆ' ಮುಂತಾದವಲ್ಲೂ, ಕೂಚಿ ಪುಡಿ ನೃತ್ಯನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲೂ ಆಧುನಿಕ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಮೂಲವಿದೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ರೂಪಕಗಳ ರಚನಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಸಿಕಟ್ಟಿ ಒಂದು ಹೊಸ ತರದ ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಹವಣಿಕೆ ಈಚೀಚೆಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳೂ ಉಂಟು ಹಾಡುಗಳೂ ಉಂಟು. ಭಾವಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಳವಾದಾಗ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೋರುವುದು ನಮ್ಮ ರಂಗಸ್ಥಳದ ರೂಢಿ. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ವೃತ್ತಿಯವರು ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳಿಲ್ಲದ ಬರಿ ಟೀಕೆಟೋಕೆಗಳ ಅಥವಾ ವಿಚಾರ ಪ್ರದರ್ಶಕವಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಬರೀ ಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಒಂದು ರೂಪಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರುವುದಕ್ಕೂ ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಇವರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದಾದ

ದಾದ ಸುದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಇಂಥ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ.

ಗೀತರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಶವರ್ತಿ. ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ದೂರ ಸರಿದಷ್ಟೂ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಉಲ್ಲಾಸದ ಹುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಂಗತಿಸಿ, ಸ್ವರಲಯವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲೂ, ವಾಗರ್ಥಗಳು ಸೂಚಿಸುವ ದಾರಿಗಳಲ್ಲೂ, ಲಘುಬಂಧನವುಳ್ಳ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಬಾನಿಗೆಸೆಯುವುದೂ ಭೂಮಿ ಗಿಳಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆಯ ರಹಸ್ಯ. ಈ ಔಚಿತ್ಯ - ಸಾಂಗತ್ಯ - ಸಮಾರೋಹಣ- ಅವತರಣಗಳ ತಂತ್ರವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬುದ್ಧಿಯ ವಶ. ಇದನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿ ಉಡ್ಡೀನಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು ವಿಪುಲ ಸಂಚಾರಿ ಸಂಪುಷ್ಟ ಸ್ವಾಯಿಭಾವ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ದೃಶ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೀತನಾಟಕ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಸ್ತು, ದಕ್ಷತೆ ಉಚಿತಾಭಿನಯ, ಇವು ತುಂಬಾ ಪಳಗಿರುವ ಮೇಧಾವಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ವರ. ಅಶಿಕ್ಷಿತರಿಂದಲೂ, ಅರ್ಧಶಿಕ್ಷಿತರಿಂದಲೂ, ಬರಿ ಉಮೇದುಳ್ಳವರಿಂದಲೂ ಗೀತನಾಟಕ ಕಂಗೆಡುತ್ತದೆ.

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಳಗಿಸಿ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ವಸ್ತು ಭಾವವೋಂದೇ. ಭಾವವೋ ಅಮೂರ್ತವಾದದು. ಆದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವಂಥದು. ಸಲಕ ಅಭಿನಯಗಳಿಗೂ ಅದರ ಈ ಲಕ್ಷಣ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಭಾವದ ಈ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ ಈ ಕಲಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅದನ್ನು ಹೊಳೆಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗೀತನೃತ್ಯಾಭಿನಯಗಳು ಭಾವ

ಪ್ರಕಟನ ಸಾಧನಗಳು. ಜತೆಗೆ ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಗರ್ಥಗಳೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಲ್ಲದೆ, ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ದೂರ ಸರಿದು ಅ-ಲೌಕಿಕವೆನಿಸುವ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರಂಗಸ್ಥಳ ಸಾಲದು. ಅದಕ್ಕಂದೇ ಬೇರೆ ಸುಸಜ್ಜಿತವೂ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಶೋಭಿತವೂ ಆದ ಮಂದಿರ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಗೀತರೂಪಕ ಮಂದಿರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪನೆ. ಇದನ್ನು ಶಿಲ್ಪಗಳೂ ಮಂದಿರಾಲಂಕಾರಗಳೂ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯೂ ಸಂಗೀತವೂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಸ್ತ ರಸಗಳನ್ನೂ ಗೀತರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ ಕರುಣೆಗಳು ಈ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಕಳೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಒಲವು, ನಗೆ, ಕಂಬನಿಗಳು ಸುತಕದ ಫಲವಾಗಿ ಉದಿಸಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದ್ಭುತವೂ ಕೂಡ. ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಸಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ರಸವೊಂದು ಮೂಡಿ, ನಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲದು. ಈ ತೃಪ್ತಿ ಬೇರೆಡೆ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಗೀತನಾಟಕಗಳ ಉದ್ದೇಶವೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಶೃಂಗರಿಸುವುದು. ಒಂದೊಂದು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ತರಹ ಮಾಲಿನ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರವನ್ನು

ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಸ್ಯ ಈ ಶುದ್ಧೀಕರಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸಹಕಾರಿ. ಶೃಂಗಾರ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಕರುಣೆ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೀಭತ್ಸದಿಂದ ಮನೋದೂರ ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ರೌದ್ರದಿಂದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ ತಪ್ಪಿ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಜಯದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಯಿಭಾವ ತವರಾಗಿರಬೇಕು. ದುರಂತ ನಾಟಕವನ್ನು ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕಲಾರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಕಥೆಗಳಿ, ಭರತನಾಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಭವಸಂಪನ್ನ ಕಲಾ ಪರಿಣತಿಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇವು ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಯುಕ್ತವಾದಾಗ ಉದ್ಭವಿಸುವ ರಸ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಲಾಜನ್ಯಾನಂದದ ಚರಮ ಸೀಮೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದೆಂದು ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕ್ಷಣ ನಾವು ನಮ್ಮ ರೂಢಿಯ ಜಡಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಬೆರಗು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ವಾದ್ಯವ್ಯಂದವೂ ತುಂಬ ಸಹಕಾರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಮೃದಂಗದ ಮಾರ್ಜನೆ. ಕಾಳಿದಾಸ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ

ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ವಿಮರ್ಶಕ ಎಸ್ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿರೊಂದಿಗೆ (ಸುಜನಾ) ಪುತಿನ

ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಧಾತುಗಳನ್ನೂ ಗೀತಗಳಿಂದ ಹೊರತಳಿ ಅವುಗಳ ಲಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಧುರ ನಾದತರಂಗಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ಈ ಮನೋಜ್ಞ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಸಾಲದು. ಈ ನಾದಲಹರಿಯಿಂದ ಈ ನವಲೋಕದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಭಾವಲೋಕವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೇವೆ. ನೃತ್ಯಾಭಿನಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಮಾತ್ರ ಈ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬಲ್ಲದು.

ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಈ ಹಾಡುಗಳ ಧಾತುಗಳನ್ನೂ, ಎಂದರೆ ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವನ್ನೂ, ಒಬ್ಬನೇ ಜೋಡಿಸಿ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಪದ್ಧತಿ. ಒಬ್ಬನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಈಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

. . . ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವುದು ಒಂದು ಕೌಶಲವಾದರೆ, ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲೂ ಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಡುವ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಖಚಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಘನತೆಯನ್ನೂ ನೇರ ಗುರಿಗಳನ್ನೂ ವಾಗರ್ಥಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಾ

ಕೌಶಲ. ಇವೆರಡೂ ಗೀತ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಮಿಳಿತವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರರಚನೆ ಗಾರನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ, ಸಾಹಿತಿಗೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಅಭಿರುಚಿಯಿದ್ದು, ಮನೋ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ರಸೈಕ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹಕರಿಸಿದಾಗ ತುಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಗೀತ ರೂಪಕಗಳು ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ.

ಗೀತನಾಟಕಗಳ ಸಂಗೀತ ಗೆಲುವಾಗಿರಬೇಕು, ನವೀನವಾಗಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ರಾಗೋದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶವಿರಬಾರದು. ರಸಕ್ಕೆ ರಾಗೋದ್ದೇಶ ಪರಮಶತ್ರು. ಅದು ಕಲೆಯ ಬೆರಗನ್ನು ಕಡಿಮೆಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಲೌಕಿಕ ಭಾವಗಳ ವಶವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ರೂಪಕದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗೀತ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವೂ ಉದಾರವೂ ಆದ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಹೊರತು, ಮಿಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರೌಢಸಂಗೀತ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಬಾರದು. ಆದರೆ ಸಂಗೀತಗಾರರೂ ವಾದ್ಯಗಾರರೂ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕನೂ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯನೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನುರಿತವರಾಗಿರಬೇಕು. ಗೀತನಾಟಕದ ಭಾಷೆಯೇ ಸಂಗೀತ. ಮಾತುಗಾರನಿಗಿಂತ ಸ್ವರಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಸಂಗೀತ ಪೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಗೀತನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಾರದು, ಅದರ ಮಾತು ಎಷ್ಟೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ

ಎ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾಯರೊಂದಿಗೆ ಪುಟನ

ಉಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು, ಪೋಷಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕು; ಅದನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸುವಂತಿರಬಾರದು.

ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಗೀತರೂಪಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಮಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರೌಢ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳವರೆಗೆ ಇದರ ಹರವು ಹರಡಿದೆ. ಈ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ-ಕರ್ನಾಟಕ, ಪೌರಸ್ತ್ಯ-ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ, ಎಂಬ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಗಳಿಲ್ಲ. ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂಥ ಮಟ್ಟುಗಳು, ಅಷ್ಟ. ರಾಗೋದ್ದೇಶಕ್ಕೂ “ಪೋಲಿ” ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಎಲುಬಿಲ್ಲದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತೆವಳುವ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ (ಬೀಭತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಹೊರತು) ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಗೊಡಬಾರದು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ-ಸೂತ್ರಧಾರ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ, ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ ಜತೆಗೆ ಕವಿ ಇವರು ಮೇಧಾವಿಗಳಾಗಿಯೂ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿಯೂ ಶುಚಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಚೆಚ್ಚರದಿಂದ ದಂಡಧರರಾಗಿದ್ದ ಹೊರತು ಇವು ರಂಗದೊಳಕ್ಕೆ ತೂರಿ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಗೀತರೂಪಕಗಳು ಅಷ್ಟೇಕೆ ಸಮಸ್ತಕಲೆಗಳು ಇರುವುದು ಜನರನ್ನು ಕೆಲಕಾಲವಾದರೂ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ.

ಗೀತರೂಪಕದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯವೃಂದದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಗೀತನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಎಡಬಿಡದೆ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೂ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಅವುಗಳ ರೂಪದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಗನಿಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಸಂಗೀತವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ರಾಗಸೀಮಾತೀತ ಸಂಗೀತ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಹಾಡಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸ್ವರಖಂಡಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಸೌಕರ್ಯವೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲುಂಟು. ಇದರಿಂದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಕಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗೀತರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವಾನುವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿಗಂತೂ ಇದೊಂದು ಸುವಿಶಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೆರೆದಿದೆ.

ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು ಗೇಯ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ತಾರ, ಮಂದ್ರ, ಮಧ್ಯಕಂಠದವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ. ಗೀತನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರವೂ ತಕ್ಕ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನೃತ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಂಗಿಕಾಭಿನಯಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕರಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿನಯವನ್ನು ಗೇಯನಾಟಕಗಳ ಹುರುಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಗೀತನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳ ಮರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ, ರಸಿಕನೂ, ಶಿಕ್ಷಿತನೂ, ಜನರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತು ಆಳುವಂಥವನೂ, ಧೈರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸೂತ್ರಧಾರ ಮಾತ್ರ ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಜಯ ತರಬಲ್ಲನು. ಅವನು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಗಳನ್ನು ಸಮತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ, ಉಚಿತವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾಟಕದಿಂದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರೂ ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಆತನಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸೂತ್ರಧಾರ ರಂಗಕ್ಕೆ ನಾಟಕವನ್ನು ತಂದು ತೋರುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪರಾಮರ್ಶಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತಿ. ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇವರೆಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಸಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಗಾಧ ಕೂಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವನೇ ಸಮರ್ಥ. ಗೀತನಾಟಕದ ಗೆಲುವು ಸೂತ್ರಧಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

‘ಕಾದಿರಬಲ್ಲವನೇ ಕಾಮಿತಗಳನ್ನು ಪಡೆವಾತ’ ಎಂಬ ಮಹಾಕವಿ ಗಯುಟಿ ಎಲ್ಲೋ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠಗಾಯನ ಪಟುಗಳನ್ನು, ಅಭಿನಯ ವಿಶಾರದರನ್ನೂ, ರಂಗನಿರ್ಮಾಣ ಚತುರರನ್ನೂ, ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರವೀಣರನ್ನೂ ಗೀತನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತ ಭಾವವನ್ನು ತಂದು ಆತ್ಮ ಪ್ರವರ್ಧಕವಾದ ರಸಜಾಗರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ ರಸಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯೋಣ.

ಪುತಿನ ಅವರ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಕವಿ ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತಾನೇ ಅಳವಡಿಸಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಸಹೃದಯ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತುಂಬಾ ವಿರಳ. ಇಂತಹ ಕವಿವೃಂದದಲ್ಲಿ ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಸ್ಥಾನ ಬಲುದೊಡ್ಡದು.

ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ಕನ್ನಡಕುಲರಸಿಕರಿಗೆ ರಸದೌತಣ. ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗೀತ ಕೌಶಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ನನ್ನ ಸುಯೋಗ.

ಈಗ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಗೀತರೂಪಕ 'ವಸಂತ ಚಂದನ'ದ ಸೌರಭವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಗೀತಗಳ ಶೈಲಿ, ಧಾಟಿ, ನವೀನತೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಬಳಸಿದ್ದ ಕೆಲವು ಹೊಸ ರಾಗಗಳು ನನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದುವು. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅವರು ಅರಸಿ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಸಂಗೀತವೇ ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಅವರದು ಅಪೂರ್ವ ಮನೋಧರ್ಮ. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜಾಡಿನ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಶರಣು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹೊಸ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಮಣೀಯವಾದ ಕಲ್ಪನಾ ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಹರಿಣಾಭಿ ಸರಣ,' 'ಹಂಸದಮಯಂತಿ,' 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ,' 'ವರ್ಷಹರ್ಷ,' 'ರಾಮೋದಯ,' 'ಸೀತಾಪರಿಣಯ,' 'ದೀಪಲಕ್ಷ್ಮಿ' ಮುಂತಾದ ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ಸುಸಂದರ್ಭಗಳು ಈಚೆಗೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದುವು. ಒಂದೊಂದು ಗೀತರೂಪಕದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ರಸಾನುಭವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಒಂದೊಂದೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳ ಮಧುರ ಸಮ್ಮಿಲನದ ರಸಬುಗ್ಗೆ. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರು "ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಸಂಗೀತದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು

ಆನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಂದ ಕ್ಯೂಂದಕ್ಕೂ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತಕೃತಿಯಾಗಿಯೂ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಗೀತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ, ಬಿಗಿಯಿದೆ, ಕುಶಲತೆಯಿದೆ, ಕಲಾಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿದೆ. ಇವರ ಯಾವುದೇ ಗೀತರೂಪಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಆರಂಭ ದಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯ. ಯಾವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕರಣವಿಲ್ಲ, ಒಂದೊಂದೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತ ರಚನೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಶೈಲಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಕೆಲವು, ವೃಂದಗಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ ವಾದವು ಕೆಲವು, ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಭಾಗ ನವೀನತೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಸುಗಮ ಗೀತೆಗಳು ಹಲವು; ಜಾನಪದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡುಗಳು ಕೆಲವು; ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರಸಪಾಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ವಿವಿಧ ಅಭಿರುಚಿಗಳುಳ್ಳ ರಸಿಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಪ್ತಾಯವಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಖರಹರ ಪ್ರಿಯರಾಗದ ‘ಶಕಹರೇ,’ ಕನ್ನಡರಾಗದ ‘ಹಿಡಿದು ತರುವ ಜಿಂಕೆಯನು,’ ರಂಜನಿ ರಾಗದ ‘ಕೊಳಲನೂದು ಗೋವಿಂದ,’ ನಾಟಕುರಂಜಿ ರಾಗದ ‘ಆಡು ಬಾ,’ ಯದುಕುಲಕಾಂಭೋಜಿ ರಾಗದ ‘ಮಿಥಿಲೇ ನೀ ಪುಣ್ಯನಗರಿ,’ ಸುರಟಿ ರಾಗದ ‘ಆರರಿವರಾಪರಿಯ,’ ತೋಡಿ ರಾಗದ ‘ಶಾರದೀ ಶೋಭಾ,’ ಬೇಗಡೆ ರಾಗದ ‘ಗಿರಿಧರ ಕಾಳಮೇಘ’ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಪದಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ಹಿಂಡಿ ಹೀರಿರುವ ಈ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣವಲ್ಲದೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಪುತಿನ ಅವರ ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಇವರ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನೂತನ ರಾಗಗಳು ಮೈತಾಳಿ ಬಂದಿವೆ. ವಾಸಂತಿ, ಸಂಜೀವಿನಿ, ಹರಿಣಿ, ಋತುವಿಲಾಸ, ಗಾಂಧಾರ ದೋಲ, ಋಷಭ

ವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ನಾಮಕರಣವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಅನೇಕ ಸುಂದರವಾದ ರಾಗಗಳು ಪುತಿನ ಅವರು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆ. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ರಾಗಗಳನ್ನು ಅನೇಕವಾಗಿ ಬಳಸಿ ದ್ದಾರೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಪರಿಣಾಮ ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲ ಲಘು ಗೀತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದಕ್ಕೆ ಪುತಿನ ಅವರದು. ವರ್ಣಮಟ್ಟು ಎಷ್ಟೇ ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೂ ರಸಾನು ಭವದಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗವಿಲ್ಲ, ಅನುಕರಣವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ‘ಘನ ವಿಪಿನ,’ ‘ನೀರಜಾಕ್ಷಿ ನೀ ಬಳಿಯಿರೆ,’ ‘ಬಾನಬಣ್ಣವ ಮಾಗಿಸಿ,’ ‘ಶರರುಹ ರಾಗಂ,’ ‘ಬಾನಿದಾಗೆ ಕರಿದು ತಿರೆಯೋ,’ ‘ತೂಗಿರಿ ರಘುರಾಮನ,’ ‘ಭಾಮಾ ರಮಣನ,’ ‘ಬೆಳಗೆ ನಮ್ಮೀ ದೀವಿಗೆ,’ ಇವು ಕೆಲವು. ‘ಮೇಲಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲುವಿಂಥಾ ಕಾಲ ಬಾರದ,’ ಎಂಬಂಥ ಜಾನಪದ ಧಾಟಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಎಂಥ ಅರಸಿಕ ನನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಗೀತ ರೂಪಕಗಳೇನೋ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸಂಗೀತರಚನೆ ಹೀಗೇ ಇತ್ತೆಂದು ಯಾರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ ಸಹಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಇದೇ ಮೊದಲೆಂದು ಕಾರಣತದ. ಪುತಿನ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ಈ ಗೀತರೂಪಕಗಳು ಪ್ರಕಟಿತ ವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ. ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ರಸಿಕರೂ ಈ ರಸ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಪುತಿನ ಅವರ ಗೇಯನಾಟಕಗಳು

ಡಾ ವಿ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಪುತಿನ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಗೇಯನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಡಾ ವಿ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳು.

ಡಾ. ಪುತಿನ ಅವರ ಪರಿಚಯ ನನಗಾದದ್ದು ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಸುಮಾರು 1938ನೆಯ ಇಸವಿ ಇರಬಹುದು. ಆಗ ನನಗೆ 17-18 ವಯಸ್ಸು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎ. ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ವೀಣೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು 9:30ರ ಸಮಯ ಇರಬಹುದು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೀಣೆ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ರಾಳಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ ಅವರು ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಇನ್ನೇನು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಕುಶಲ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಾದ ನಂತರ, “ಏನು ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಾ? ಏನು ಸಂದರ್ಭ?” - ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ರಾಳಪಲ್ಲಿಯವರು ಪುತಿನ ಅವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಇವರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಗೀತರಸಿಕರು, ಅದು ಸಂಗೀತದ ಹುಚ್ಚು ಎಂದರೂ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯಾಗಲಾರದು, ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ವೀಣೆ ಕೇಳುವ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ನೋಡಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ - ಎಂದರು. ಗುರುಗಳು “ನನ್ನ ವೀಣೆನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನುಡಿಸೋ” ಎಂದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದು - ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ನುಡಿಸಿದೆ. ಪುತಿನ

ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, “ಏನು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಷ್ಯನನ್ನೇ ತಯಾರುಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ?” ಎಂದರು. ಆಗ ಆದ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂತು. ಪುತಿನ ಅವರದು ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಾದ ಸಂಗೀತಾಭಿರುಚಿ. ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ, ಖಚಿತವಾಗಿ - ಹೇಳುವ ಸ್ವಭಾವ. ರಸಿಕರಿಂದ ಬರೀ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ-ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿತವಾದವು-ಇವರ ದಿಟ್ಟತನದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಚ್ಚುಗೆ

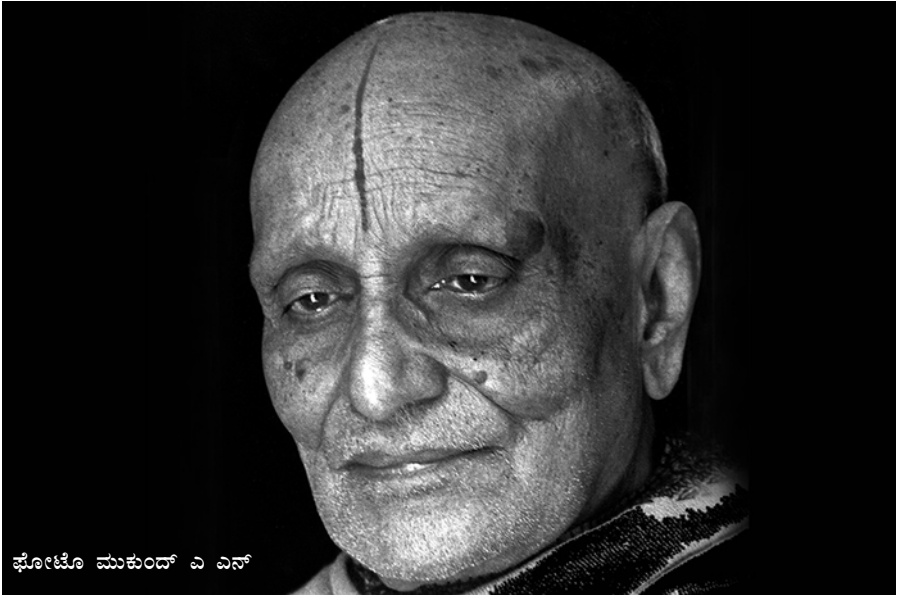
ಯಾಗಲೀ, ಟೀಕೆಯಾಗಲೀ ಅಷ್ಟೇ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು ರಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಇವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಯೇ ಅನುಭವ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ಆದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಗ್ಗಿತು. ಈಥರಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವವರು ನನ್ನ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಇರಬಹುದು. ಇಂಥವರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಯಿತು.

ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಪು.ತಿ. ನ. ಅವರ ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟೆ. ಇವರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಈ ಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತೇ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನುಮಾನ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ತರುವಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ಇವರ ಗೀತರೂಪಕ, ಹಂಸದಮಯಂತಿ. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಕೆಲಸದ ಅನುಭವ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪುತಿನ ಅವರು ಒಂದೊಂದು ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿಯನ್ನು

ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. “ನೀವು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಅಳವಡಿಸಿ” ಎಂದು ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಾಡು ಹಾಡೋವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಸಂಗೀತದ ಲಿಪಿ ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ಅವರ ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಪುತಿನ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಗೀತರೂಪಕ ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು, ವಸಂತಚಂದನ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತಯಾರಿಕೆಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವ ನನಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಗೀತರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಪುತಿನ ಅವರ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ನನಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ವಸಂತ ಚಂದನ ದ ಪ್ರಸಾರ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.

ಅವರ ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ ಡೆಲ್ಲಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯಿತು. ನಾನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಇವರ ಕೊನೆಯ ಗೀತರೂಪಕ, ಕಚೇಲ ಕೃಷ್ಣ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೀತರೂಪಕಗಳಿವೆ. ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾ

ಘೋಟೋ ಮುಕುಂದ್ ಎ ಎನ್

ಯ೯ನ 'ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ,' ಚಿಕ್ಕದೇವ ರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ 'ಗೀತಗೋಪಾಲ,' ಪುರಂದರದಾಸರ 'ಗಜೇಂದ್ರ ಮೋಕ್ಷ' ಮುಂತಾದ ವು. ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಪುತಿನ ಅವರೇ ಮೊದಲನೆಯವರು ಮತ್ತು ಎತ್ತಿದ ಕೈ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಾ ಸಂಗೀತ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಾರದು. ಅದನ್ನು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸರಿಯಾದ ಸಂಗೀತ ಊಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುತಿನ ಅವರ ಗೀತರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವೇನೆಂದರೆ, ಮಾತು ಮತ್ತು ಧಾತು - ಎರಡನ್ನೂ ಅವರೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಹದ ದಲ್ಲಿ ಅವು ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅನೇಕರು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಾರೆ - ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಸಂಗೀತ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತವೇ, ಸುಗಮ ಸಂಗೀತವೇ, ಇಲ್ಲ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತವೇ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೇ - ಇಷ್ಟೂ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿದ ಇದು ಪುತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರ ಎನ್ನಬಹುದು. ಒಂದು ಗೀತರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೂ ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳು "ಏನಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ನಿಂತ ನೀರಿನಂತೆ ಆಗಿದೆ" ಎಂಬ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯಾವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದೂರೂ ಇದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಪುತಿನ ಅವರೇ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ, ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಮೌನವಾದರು. ಗೀತರೂಪಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುತಿನ ಅವರ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದು ಉಂಟು. ಆದರೆ, "ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡೂ ಒಂದು ಹದದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಇದು ಬೇಕು." ಪುತಿನ ಅವರ ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೊಡುಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತವಾದದ್ದು. ಬರೀ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಅದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಪತ್ನಿ ಶೇಷಮ್ಮನವರೊಂದಿಗೆ ಪುತಿನ

ಪುತಿನ ಅವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕೃಷ್ಣನಾದರೂ, ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ ಗೀತರೂಪಕಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಇವರ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, ಕೊನೆಯ ಹಾಡು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ತಕ್ಷಣ ಅದು ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತೆಂದರೆ, ಸ್ಪಷ್ಟಿಯೋಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪೊಟ್ಟಣ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈ ತುಂಬಾ ಕೊಟ್ಟರು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುತಿನ ಅವರು ಬಹಳ ಸಾರ್ಥಕ ವಾದ ಬಾಳುವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತವರು ಅವರ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ. ಪುತಿನ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲು ಬಿಟ್ಟು, ಮನೆ ಜವಾಬುದಾರಿ ಹೊತ್ತು ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಶೇಷಮ್ಮನವರಿಗೆ ಪುತಿನ ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಪಾಲಿದೆ.

To change is to conserve

ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಸಂದರ್ಶನದ ಲಿಪ್ಯಂತರ
ಲಿಪ್ಯಂತರಿಸಿದವರು - ವಿನಯಾ ಜಿ ವಿಟ್ಠಲ

ದೊ: ತಾವು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದ ಕವಿಗಳು. ಈ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡೋ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಕವಿತಾ ಚಾತುರ್ಯ ನೋಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದೀನಿ. ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಬಂತು ನಿಮಗೆ? ನೀವು ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡ್ಕೊರಲ್ಲ. ಗುರು ಕೈಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಲ್ಲ. ಇದು ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಧಿಸ್ತಾನೆ ಇದೆ. ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಿಮಗೆ ತೋರಿತು, ರಚನೆಗಳು ಬಂತು, ಸಂಗೀತ ಹೆಗೆ ಬಂತು ಅನ್ನೋ ಕುತೂಹಲ.

ಪು: ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸಂಗೀತದ ಪರಿಚಯ ತುಂಬಾ ಇತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ನಿಂದಲೂ, ಸಂಗೀತದ ಹುಚ್ಚು. ಸಂಗೀತದ ಅಭಿರುಚಿ ಉಂಟು. ಆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಕಾರಣ ಅಂದ್ರೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಚತುಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಮೇಲು ಕೋಟೆಗೆ ಬಂದು ದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಿದ್ದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳ್ತೀಕಾದರೆ ರಾಗದಲ್ಲೇ ಹೇಳ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡ್ತೀಕಾದರೆ ಪುರಾಣ ಓದೋರು ಒಬ್ಬ, ಅರ್ಥ ಹೇಳೋರು ಒಬ್ಬ ಇದ್ದು. ಆ ಪುರಾಣ ಓದೋರ ಕಂಠ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡ್ತಾ ಇತ್ತು. ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು. ಕಣಿವೆ ಕೆಳಗಿಂದ ಓಲಗದವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಓಲಗ ಮೇಳದವರು. ನನಗೆ ಓಲಗ ಮೇಳದವರೆಂದರೆ

ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ. ಓಲಗ ಬಿಟ್ಟಿ ವೀಣೆ. ಎರಡೇ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ. ವೀಣೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟ ಅಂದ್ರೆ ಮಂತ್ರ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದ್ದು. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎರಡೆಳೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದು ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂಥರಾ ಸುಮಧುರವಾಗಿ, ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕೌಶಲ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾದ ವೀಣೆಯ ನಾದ ಇದ್ದೆ ಸಾಕು ವಾತಾವರಣ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾಗ್ತಾ ಇತ್ತು. ಬೇರೆ ಒಂದು ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ತಾ ಇತ್ತು. ಜಾತ್ರೆ ಕಾಲದ ಉತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿಡಾರಂ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರು, ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಇವರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರು. ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ವೀಣೆ ನನಗೆ ಒಂಬತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಏನಾಗತ್ತೆ ಅಂದ್ರೆ, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಭಾವ ಜೋರು ಅಂತ ಕಾಣತೆ ನನಗೆ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೇನು ಅಷ್ಟು ಕುಶಲ ಅಂತ ಹೇಳ್ಕೊಳ್ಳಲ್ಲ. ಭಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿನೋ ಏನೋ. ಭಾವಕ್ಕೆ ಮೋಷಕವಾಗಿತ್ತು ಈ ಸಂಗೀತ. ಏನೋ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ dreaming. ಆಮೇಲೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲಿಂದ ಕೃಷ್ಣೋತ್ಸವ, ರಾಮೋತ್ಸವ ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಪಿಟೀಲು ಬಾರಿಸುವವರು ಕತ್ವಾಡಿಪುರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ

ಮನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ಅದು ಬಹುಶಃ ಇವರ ಬಿಡಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಅನುಶ್ರುತೆ. ಟೈಗರ್ ವರದಾಚಾರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ವಸತಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ಆ ಮೇಲೆ ಈ ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಹೊಸ compositions ನಿವೇದಿಸ್ತಾ ಇದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಪಾರಾಯಣ ಆದ ಮೇಲೆ ಇವರ ಸಂಗೀತ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡೀತಾ ಇತ್ತು. ಆ ಲೋಕವೇ ಬೇರೆ. ನಾವಿರೂ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ. ವ್ಯವಹಾರ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೂ ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಗೀತಗಳನ್ನು ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಈ ಸಂಗೀತಗಳೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು. ವಿವರಗಳು ಜ್ಞಾಪಕ ಇಲ್ಲ. ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಸಂಗೀತ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ವಿವರಗಳು ಜ್ಞಾಪಕ ಬರುತ್ತೆ. ವಿವರಗಳು ಜ್ಞಾಪಕ ಬರೋದಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ composition ಗಳಿಗೆ ತೊಡಕು ಆಗುವೆ ಇವರುಗಳಿಗೆ.

ದೊ: ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಗಿಲ್ಲೆ ಇರೋದು ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆದೇ ಆಯಿತು!

ಪು: ನಾನು ಒಂದು ಪಕ್ಷ- ಸಂಗೀತಗಾರ ಅಲ್ಲೆ ಇರೋದಿಂದ- ಅಪಸ್ವರವಾಗಿ ಏನೋ ಒಂಥರಾ ಮಾಡಿದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸೋರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಒಪ್ಪಿದೆ ಸಂತೋಷ. ಒಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲದಿದೆ ಕೊರತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಒಪ್ಪಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಸಂಗೀತಗಾರ ಅಲ್ಲ. ನೀವು ರಸಿಕರಾದ್ದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದ್ದಿ, ಅದು ಬೇರೆ. ಸಹೃದಯತೆ ಬೇರೆ. ನಮಗೆ ಸಹೃದಯತೆ ಬೇಕು, ಸಹೃದಯತೆ ಇರುವವರು ಏನು ಮಾಡಾರಂದ್ರೆ ಪೂರ್ವ ರಚನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇದು ನವೀನ ವಾಗಿದೆ, ಇದು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತಾರೆ. ಸಂಗೀತ ಅನ್ನೋದು ಸ್ಪಾಟಿಕ್ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಹೇಗೆ ಭಾವನೆಗಳು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಸಂಗೀತವೂ ಬದ್ಲಾಯಿಸ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ, ಎಡೆ ಕೊಡ್ತೆ ಹೋದ್ರೆ, ಆ

ಪರಂಪರೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡತ್ತೆ. ಪರಂಪರೆ ನಷ್ಟವಾಗ್ಲೇ ಉಳಿಸ್ಕೊಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀವು ಆ ಪರಂಪರೇನ ಉಳಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದೇಶೀರ್ವಕಾಗತ್ತೆ.

ದೊ : ನೀವು ಮೊದಲು ಸಂಗೀತ ಕವಿತೆಗಳನ್ನ ಬರೆದಿರಾ? ಅಥವಾ ಪದ್ಯ ಬರೀತಾ ಇದ್ರಾ? ಶುದ್ಧವಾದ ಪದ್ಯ, ಸಂಗೀತದ ಸೋಂಕೇ ಇಲ್ಲದ ಪದ್ಯ?

ಪು: ನಾನು ಮೊದಲು ಮಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಬರಿತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. recitation ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬರಿತ್ತಿದ್ದೆ.

ದೊ: ಪದ್ಯಾನಾ?

ಪು: ಪದ್ಯಾನೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಲೈಗೆ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಹಾಕಿಲ್ಲ.

ದೊ: ಅನೇಕ ಗೀತರೂಪಕಗಳಿಗೆ ನೀವೇ ಸಂಗೀತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂತೇ?

ಪು: ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಮೊದಲೇ ಬರುತ್ತೆ ನನಗೆ ಈಚೇಚೆಗೆ. ಈ ನಮ್ಮ ಹಂಸದಮಯಂತಿ ಗೀತೆಗಳು ಇವೆಯಲ್ಲ, ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಸಂಗೀತ, ವಸಂತಚಂದನ ಆದ ಮೇಲೆ. ಆ ಸಂಗೀತದ ಹೊಳಪನ್ನು ನೋಡ್ತಾಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಡುತ್ತೆ ಇದು ಹೊಸದು, ಇದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ ಅಂತ. ನಾನು ಅನೇಕವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿರೋದಿಂದ, ಈ ಹೊಸತು ನಿಜ ವಾದ ಸಂಗೀತಗಾರರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು ಅನ್ನೋ ಭಾವ ನನಗೆ ಬರುತ್ತೆ. ಈ ವಸಂತಚಂದನದಲ್ಲೀರೋ ಸಂಗೀತ ನವೀನ, ಹೊಸದು.

ದೊ: ಅಗ್ಗವಲ್ಲದ ನವೀನ

ಪು: ಅದೊಂದು ಲಹರೀಲಿ ಬರುತ್ತೆ.

ದೊ: ತಾವೊಬ್ಬ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕರು, ಆನಂದವಾಗಿ, ಅನೇಕವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿ ಆನಂದ ಪಡ್ತಾರೆ ಅಂತ ಇದ್ದೆ ನಾನು. ವಸಂತಚಂದನದ ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕೇಳಾಗ, ಇದು ನೀವು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಅಳವಡಿದ್ದಾರೆ ಅಂತಾ ಇದ್ದೆ. ಆಮೇಲೆ ನೀವೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗೋಯ್ತು. ವಸಂತ ಚಂದನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಧಾಟಿಯ ಗೀತೆಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಅದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಸುಗಮ ಸಂಗೀತ ಇದೆ. ಆದ್ರೂ ಒಂದು ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಇದೆ. ಆಗ್ನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತಾ ರಚನಾ ಚಾತುರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಬಂತು.

ಪು: ಅದು ಏನು ಕಾರಣ ಅಂದ್ರೆ, ಮನಸ್ಸು ಹಗುರವಾಗಿರತ್ತೆ, ಒಂದು ಲಹರೀಲಿ ಇರತ್ತೆ. You are walking on the air ಅನ್ನೋ ಸ್ಥಿತೀಲಿ ಇರತ್ತೆ. ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿ ಸರಿಯಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಚನವಾಗಿರುತ್ತೆ. ರಾತ್ರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿರತ್ತೆ. ಮನೇಲಿ ಯಾವ ತಾಪತ್ರಯವೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡ್ಡಿ ನಗುನಗ್ತಾ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸ್ತಾಳೆ. ಸ್ನೇಹಿತರು ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಿ “ಭೇಷ್, ಭೇಷ್ ಒಳ್ಳೆ ಕವಿತೆ ಬರಿದಿದೀ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರೆ”. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಒಂದು ಲಹರಿ ಬರುತ್ತೆ.

ದೊ: ಸಂಗೀತ ಲಹರೀ, ... ?

ಪು: ಸಂಗೀತ ಲಹರಿ. ನಾನು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ತೂರಿ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟದೀನಿ. First Class ರಚನೆ.

ದೊ: ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ...

ಪು: ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಸಂಗೀತ; ಶಂಕರಾಭರಣ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ತಲೇಲಿದೆ, ಅದು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಿಗ್ತು ನನಗೆ. ಈ ಮಟ್ಟು ಹೊಸದು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. (ಅದನ್ನು ಒಂದು ಚೂರು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸ್ತಾರೆ)

ದೊ: ಇದು ಯಾವುದರ ಅನುಕರಣೆ ಇರೋ ಅಂತ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತನಕ ಕೇಳಿರೋದ್ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಪು: ಇದು ಹೊಸದು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇದರ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡದ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಬರೀ ರಾಮ ಗೋವಿಂದ ಅಂದ್ರೆ ಆಗಲ್ಲ.

ದೊ: ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋ ಮರ್ಮ ಏನೂ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು ನನಗೆ. ನೀವು ಮೊದಲು ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

ಪು: ಅದರ ಕಳೆಗುಂದದ ಹಾಗೇ. ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬಾರಿಸ್ತಾಯೋ ಹಾಗೆ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿದ್ರೂ ಅದರ ಭಾವ ಗಟ್ಟಿ

ಯಾಗೀರ್ಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಸಿಕರಿಗೆ, ಇದರ ಭಾವ ತಳ್ಳಿಗಿಲ್ಲ, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗ್ಬೇಕು.

ಈಗ ನನ್ನ ಹಂಸದಮಯಂತಿಗೆ ಅವಾರ್ಡ್ ಕೊಟ್ಟರೋದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ. ಅದೊಂದು ಗಟ್ಟಿ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಎರಡು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿರತ್ತೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ. 'ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಸ್ವನದ್ವಯಂ,' ಸರಸ್ವತಿಯ ಎರಡು ಮೊಲೆಗಳು. ಹಾಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕಂ 'ಆಪಾತ ಮಧುರಂ'. ಒಂದು ಸ್ವನದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ನಿಮಗೆ ಅದರ ರುಚಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಡತ್ತೆ, ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿಬಿಡತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದು process ಅವಶ್ಯಕ ಇಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಿಡತ್ತೆ. ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ digestive ಎಲ್ಲಾ ಬೇಕಾಗತ್ತೆ. 'ಅನ್ಯತ್ ಆಲೋಚನಾ ಅಮೃತಮ್,' ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನ್ನೋದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನುರಿತು ನುರಿತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ರಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿ ಬೇಕು, ಅರ್ಥ ಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ. ಶಬ್ದ, ಶಬ್ದದಿಂದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅರ್ಥದಿಂದ ಭಾವವನ್ನು ಹಿಂಡ್ಕೊಂಡು, ನೀವು ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೀ ಬೇಕು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಸ್ವರದ ಚಾತುರ್ಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಾವರಣ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥದ ಗೋಚಿಲ್ಲ. ಈ ಶಂಕರಾಭರಣಕ್ಕೆ ನೀವು ಏನು ಅರ್ಥ ಹೇಳಕ್ಕಾಗುತ್ತೆ? ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎರಡೇ, ಇಷ್ಟೇ ತಾನೇ ಇರೋದು, ಇನ್ನೇನಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿಲ್ಲ. ಈ ಶಬ್ದ ಇಷ್ಟು, ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಸರಿ ಇಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಿಡತ್ತೆ, ಈ ಭಾವ ಅನ್ನ ತಕ್ಕಂತಹದು ಮೂಡೊಲ್ಲ - ಈ ಮುಂತಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಇರತ್ತೆ.

ದೊ: ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಇರುತ್ತೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ವಾದ ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾ ಭರಣದ ಛಾಯೆ, ಅದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲೆ ಇದ್ದೆ, ನಿಮ್ಮ poetry ಹಾಗೇನೇ ಇದರಲ್ಲೂ ನಾವು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ತೆಗೆಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾಗದ ಭಾವ ಬರ್ಲಿಲ್ಲ, ಬೇರೆ ರಾಗದ ಛಾಯೆ ಬಂತು ಅಂತ ಹೇಳಿವಿ.

ಪು: ಅದಕ್ಕೇನೆ ನಾವು ಸಹ್ಯದಯರತ್ತ ಒಪ್ಪಿಸೋದು. ನಾನು ಮೊದಲು ಕಾಗದ ಬರೀತಿದ್ದೆ. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಶಿವರಾಮಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಶೇಖರಮಾಡಿ ದ್ದು, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಪಿ ಮಾಡಿ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು publish ಮಾಡಿ ಭೇಷ್ ಅಂದು. ಇಲ್ಲೆ ಹೋದ್ದೆ ಅವೆಲ್ಲ ಮೂಲೆಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು. I was not bothered about it. Why should I bother about it if it is bad? ನನಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರಿಯೋರು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಇದಾರೆ. ಕೇಳಿ ಋಷಿ ಪಡಬಹುದಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಸಂಗೀತ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು Original ಆಗಿದ್ದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಭರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧ ವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಇವೆ. ಇದು ಅವುಗಳಂತೇ ಇದ್ದಿದ್ದೆ ಇದನ್ನಾಕೆ ಮಾಡ್ಬೇಕು ನಾವು. ಅದನ್ನೇ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡಬಹುದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಒಂದು ರಾಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು original mind ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾದ ಮುಖಗಳನ್ನು, ಎಷ್ಟು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು, ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾದ ಲಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಂದೆ ಶಂಕರಾ ಭರಣದ ವೈಭವ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುತ್ತೆ. ಇದ್ದಿದ್ದಲ್ಲೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟೊಂದೆ ಏನಾಗ್ ಬಿಡತ್ತೆ. ಅದರ ವೈಭವ

ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಗೀತಗಾರರು, ನಿಜವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಂಗೀತ ಪಾಮರನಿಂದಲೇ ಬರಲಿ, 'ಬಾಲಾದಪಿ ಶಿಖಾದಪಿ ಅಮೃತಂ ವಿಷಾದಪಿ,' ವಿಷದಿಂದ ಕೂಡ ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇವನು ಪಾಮರ ಇವನಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಬಿಡ್ಬಾರ್ರು. ಹಾಗೆ ನಮ್ಮನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಏನಾಗತ್ತೆ ಅಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ಶಂಕರಾಭರಣದ ಒಂದು ಮುಖ ಹೊರೊಗ್ಗಿಡತ್ತೆ. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ನಾವು.

ದೊ : ಇಂತಹ, ನಿಮ್ಮ ಅನೇಕ ರಚನೆಗಳ ಸಂಗೀತ ಮೌಲ್ಯ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿದ್ರೂನು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಕೆಲವನ್ನ ನಾನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಇದೀನಿ. ಸಂಗೀತ ಮೌಲ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಹಾಯನೇ ಇಲ್ಲೆ ಅದು ನಿಲ್ಲತ್ತೆ.

ಪು : ಹಾಂ. ಅದೇ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. To change is to conserve. Change is the best means of conservation. ಬ್ರೆಕ್ಸ್ಲೆ ಮಹಾಶಯ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಾನೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು

ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಯಾವುದನ್ನು ನೀವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅಂತ ಹೇಳ್ತೀರೋ, ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸ್ಕೊಂಡು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ದೊ : ಹಾಗೇನೆ ಆಗ್ರಾ ಇರೋದು. ಹಾಗೇ ಬೆಳೇತಾ ಇರೋದು ಕಲೆ.

ಪು : ನಿಮ್ಮ ಶೈಲಿನೂ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಶೈಲಿನೂ ಕೇಳಿದೀನಿ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಶೈಲಿನೂ ಕೇಳಿದೀನಿ. ಆ ಮೂರಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲೋ? ಬದಲಾವಣೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲೋ? ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದೆ. ಅಂದ್ರೆ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ನೀವು ಸಂಪ್ರದಾಯಾನ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೀರಿ. ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲೇನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಿಲ್ಲೋದೇ ಇಲ್ಲ.

ದೊ : ನೀವು ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಇದೇ ನಿಯಮನ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಮಡಿಯಾದ ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳು

ಸಮಾರಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರೊಂದಿಗೆ, ಓಂದುಗಡೆ ಸುಜನಾ ಇದ್ದಾರೆ

ಇದೆ. ಮಡಿ ಅಲ್ಲದ ಆದರೂ ನಾಜೂಕಾಗಿಯೇ ನವಿರಾದ ರಚನೆಗಳು ಇವೆ.

ಪು: For example, ನೀವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಅಂದ್ರಲ್ಲ ವಾಸಂತೀವಾಧವಿ. ಅದನ್ನು ಮಾಡ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ವಸಂತಕಾಲದ ವೈಭವದ ವರ್ಣನೆ ಬಹಳ ಋಷಿಯಾಗಿತ್ತು.

ದೊ : ಆ ರಾಗ ಬಹಳ ಮಡಿಯಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಾಗಿ ಬಂದ ರಾಗವಲ್ಲ. ಆ ರಾಗದ ಛಾಯೆ ಹೀಗಿದೆ. ಸರೀನೇ ನಾನು ತಿಳ್ಕೊಂಡಿರೋದು? ಆ ರಾಗ ಯಾವ್ವು?

ಪು: ವಾಸಂತಿ ಅಂತ (ಹಾಡುತ್ತಾರೆ) “ವಾಸಂತೀ ಮಾಧವಿ ನಿನಗಿಂದೇಕೇ ಸಂಭ್ರಮ”

ದೊ : ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಗ ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ನಾ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆ, ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಪನೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂತು ನಿಮಗೆ?

ಪು: ಅದೇ ಭಾವ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ನಾನು ನಾಟಕ ಬರೀಬೇಕಾದರೆ

ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇರ್ತೀನಿ. ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತನೆಯೇ ಇರುತ್ತೆ ನನಗೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯ. ನೀವು ಮಲಗಿರ ಬೇಕಾದರೆ without disturbing your sleep ಹೇಗೆ ಕನಸುಗಳು ಬಂದು ಹೋಗ್ತಾ ಇರತ್ತೋ ಹಾಗೇ ವ್ಯವಹಾರ ಲೋಕ. ಇದು sleep, ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತಲ್ಲಯನಾಗಿರ್ದೇನೆ. ಈ ತನ್ಮಯತೆ ಇಲ್ಲೆ ಹೋದ್ರೆ ಈ ಸಂಗೀತ ಸಿಕ್ಕೊಲ್ಲ, ಈ ಭಾವ ಸಿಕ್ಕೊಲ್ಲ.

ದೊ: ನೀವು ಶಬರಿ, ಅಹಲ್ಯೆಗಲ್ಲ ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲು ಮಾಡ್ಬಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರಿ ಅದನ್ನ ಮೊದಲು ಬರದ್ದಾ ಇಲ್ಲಾ ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ, ಹರಿಣಾಭಿಸರಣ ಇವುಗಳನ್ನ ಮೊದಲು ಬರದ್ದಾ?

ಪು: ಮೊದಲು ಅಹಲ್ಯೆ.

ದೊ: ಅವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತಿತ್ತಾ?

ಪು: ಸುಮಾರು ಸುಮಾರು. ಆದ್ರೆ ಖಚಿತ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ಸಂಗೀತ ಹಾಕಿದ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರತ್ತೆ ಅಂತ. ಹಾಡಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಲಯಗಳು ಮುಂತಾದವು ಗಳಿವೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಖಚಿತ ಅಂದ್ರೆ ಹೀಗೆ composition ಗಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ . . .(humming). ಈ ತರಹದ ಕಲ್ಪನೆ. ಇದು ಖಚಿತ ಸ್ವರ. ಇದನ್ನ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಾಡಬೇಕು ಇದು. ಹೀಗೆ ಹಾಡಿದ್ರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿರತ್ತೆ. ‘ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ’ ಮಾತ್ರ ಹಾಡ್ಕೊಂಡು ಬರೆದೆ.

ದೊ: ಅದ್ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಒಲವೇ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡು ಬರತ್ತೆ.

ಪು: ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ವೇ.

ದೊ: ಜಾಸ್ತಿ ನಾಟಕರಂಜಿ, ಖರಹರಪ್ರಿಯ, ರಂಜನಿ ಮುಂತಾದ ರಾಗಗಳು.

ಪು: ಎಲ್ಲ ಇದೆ ಅದ್ರಲ್ಲಿ.

ದೊ: ನೀವು ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಸೃಷ್ಟಿದೂಷಕಗಳು ಬರದಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನವೀನವಾದ ರಾಗಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಷು: ಬಂದಿದೆ ಯಾಕೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ' ಅನ್ನೋದು ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕವಾದ ಕಥೆ. ಅದಕ್ಕೆ classical musicಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಅಂತ ನನಗೆ ತೋರ್ತು. ವಸಂತಚಂದನ ಅನ್ನೋದು ಋತುವೈಭವ. It's a secular poem. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ secular music ಇಲ್ಲಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಗರಾಜರು. Funeralಗೂ ತ್ಯಾಗರಾಜರು, ಮದುವೆಗೂ ತ್ಯಾಗರಾಜರು, receptionಗೂ ತ್ಯಾಗರಾಜ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಗರಾಜರೇ. That is a great defect of our music. Secular music ಅನ್ನೋದು folkನಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ದೊ: *Music* ಅನ್ನೋದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಲೆ. *Secular music* ಯಾಕೆ ಬೇಕು?

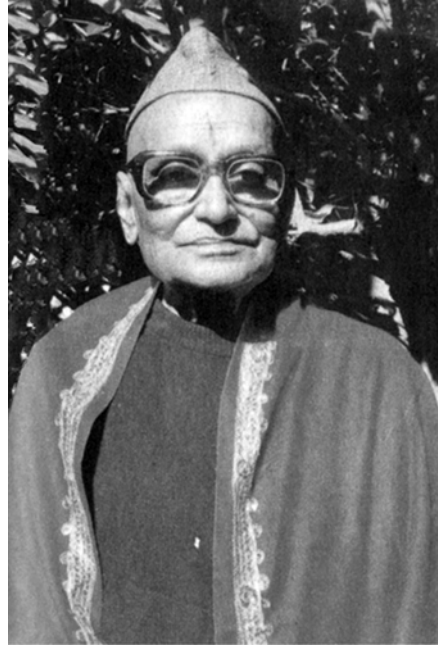
ಷು: ಬೇಕು. Funeralಗೆ ಏನು ಮಾಡ್ತೀರಿ.

ದೊ: **Funeralಗೆ ಸಂಗೀತಾನೆ ಬೇಡಾ ಅಂತೀನಿ ನಾನು.**

ಷು: ಹಾ ಹಾ ಹಾ . . ಸಂಗೀತ ಬೇಕಾಗತ್ತೆ. ಸಂಗೀತ ಇಲ್ಲ ಏನು? ಸುಂದರವಾಗಿ band ಇಲ್ಲಾ, bands, slow motion ಅದಲ್ಲಾ ಬೇಕು. To express any feeling you want music. Music is the best method of expressing feeling. ಸತ್ತೋಗ್ಗಿಟ್ಟಿದಾನೆ ಅವ್ವು, ಶೋಕ ಬೇಡವೇ? ಶೋಕವನ್ನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡ್ತೀರಿ ನೀವು?

ದೊ : **ನಾಟಕದ ಸಂಗೀತದಿಂದ ನಿಮಗೇನಾದ್ದು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದೇ?**

ಷು: ಓ ! ವರದಾಚಾರ್ ಸ್ವಂದಗಳು. ಏನ್ ಸ್ವಂದಗಳು. ಏನ್ ಕಥೆ. ಈ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಸಂಗೀತವನ್ನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಈ ಪಾತ್ರ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ಏನಪ್ಪಾ ಗತಿ ನಮ್ಮೆ, ನಾವು ಸತ್ತೋಗಿ ಬಿಡ್ತೀವಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗೋಗ್ ಬಿಡ್ತಲ್ಲ. ಅನ್ನಿದೆ ನನಗೆ. ಒಂದು ಭೈರವಿಯಲ್ಲಿ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಬಾರಿಸಿದ್ದೆ

ಹೀಗೆ, ಈ ರಾಗವನ್ನು ಈ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ ಆ ದೃಶ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರತ್ತೆ. ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರತ್ತೆ. ಪರಿಸರರಹಿತವಾದ ಈ ಸಂಗೀತ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಅದು ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಿರತ್ತೆ ಅಂತ ಅನೇಕ ಸಲ ಬಂದಿದೆ. ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನ, ವಿವರಗಳಲ್ಲ, ಭಾವಜ್ಞಾನ, ಹಾಂ! ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗೀತ ಕೇಳೋ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲ ಇದೆ. ಅನೇಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇದು ಹೊರಡುತ್ತೆ. ನವೀನವಾಗೇ ಹೊರಡುತ್ತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿವರಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ದೊ: ನಮಗೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಮುಖ್ಯ. ನಿಮಗೆ ಹ್ಯಾಗಾದ್ದು ಹೊರಡಲಿ. ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆ ರಚನೆಗಳು ನಿಜವಾಗ್ಲೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲೋ ಅಂತಹವು ಬಂದಿದೆ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಮಸ್ಕಾರ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆ!

1961ರ ಒಂದು ದಿನ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿನ ನೀಲಾ ಕಾಶ ಕೃಷ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಾಸ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿನ ತೈಲದ ದೀಪಗಳ ಸೌಮ್ಯ ವಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಸುನಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಮೋಹಕ ವಿಗ್ರಹ ಮೋಹಿನಿಯಂತೆ ಭಕ್ತರ ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ರಚನೆ ಕೃಷ್ಣ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಊರಿನ ಮತ್ತು ಪರವೂರಿನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಕಿವಿ ತುಂಬತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲರ ಚಿತ್ತವೂ ಹರಿದದ್ದು ಗರ್ಭಗುಡಿಯೆದುರು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನರ್ತಕಿಯತ್ತ. ಅವರು ನೋಡಲೇನೂ ಮೋಹಿನಿಯಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಲ್ಲತ್ತರ ಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಧಡೂತಿ ಎನ್ನ ಬಹುದಾದ ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಎತ್ತರದ ಮೈಮಾಟ. ಪಚ್ಚಿಯ ಅಂಚು ಸೆರಗಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದೇನು ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಿಳೆ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತುಡಿತದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಅಭಿನಯದಿಂದ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೃತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಮರಗೊಳಿಸಿದರು. ಗಾಯನ ಅತಿ ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು. ನೃತ್ಯವಂತೂ ನೋಡುಗರ ಕಲ್ಪನೆ ಗರಿಗೆದರುವಂತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾರೆನ್ನುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿ ಯತೋದ ಯನ್ನು ನರ್ತಕಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಗಳು ಭಕ್ತರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಡಿಗೊಳ

ಗಾದವರಂತೆ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೇನೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಆ ಕಡೆ ಕುತೂಹಲಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕರೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಶೀಪೀತಾಂಬರ ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಅವರು ಹಾಡಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮನದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ಪೀತಾಂಬರವುಟ್ಟು, ವಜ್ರ ಖಚಿತ ಕೊಳಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವೈಜಯಂತಿ ಹಾರ ತೊಟ್ಟು, ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪರಿಮಳ ಸೂಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೂರುತಿ ಮೂಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಜಗದೋದ್ಧಾರಕ ನಮ್ಮ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ತಾಯಿ ಯಶೋದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಗು ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣು ತಿಂದದ್ದೇಕೆ, ಎಂದು ಅವಳು ಮಗುವನ್ನು ಗದರಿಸಿ, ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಜೋರು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನಗುತ್ತಾ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಬ್ಬಾ! ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಆ ನರ್ತಕಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಮಣ್ಣನ್ನಲ್ಲ, ಮೂಜಗವನ್ನು. ತನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಯಶೋದ ಯಾಗುವ, ಮರುಕ್ಷಣ ಕೃಷ್ಣನಾಗುವ, ನೀಲ ವರ್ಣದ ಕೃಷ್ಣ ವಿಶ್ವವೇ ತಾನಾಗುವ, ಮತ್ತೆ ಮರುಕ್ಷಣ ಮುದ್ದು ಮಗುವಾಗುವ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿ ಆ ಕಲಾವಿದೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೋಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ “ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಗಣ ದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುವುದು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬಂದವನನ್ನು ಜನ ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬಿ ಮತ್ತೆ ನೃತ್ಯ ನೋಡಲು ಬಂದರು. ಈ ಅಸಾಧಾರಣ ದಿವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ ಬಾಲ ಸರಸ್ವತಿ. “ನೀವು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ” ಎನ್ನುವ ಭಾವವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಅಪ್ರತಿಮ ಕಲಾವಿದೆ. ತಂಜಾವೂರು ಬಾಲಸರಸ್ವತಿ, ಪೂರ್ವ

ಪಶ್ಚಿಮಗಳೆರಡರ ನೃತ್ಯರಸಿಕರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದೆ ಬರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ, ತುಂಬಲಾರದ ಖಾಲಿತನವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಹೋದ ವರು.

Donations received During the month of December

Sri. Janardhana.C.S.	3000/-	Siddhartha Kotian	500/
Sri. Kumar Swamy	10000/-	Smt. Pushpa Surendra	2000/
Sri. Sanjay	1000/-	Smt. Shyamala	500/-
Well wisher	1000/-	Sri. Srinivasa Rangan. S	5000/
Smt.K.S.Geetha	1000/-	Dr. M.S. Bhaskar	1000/-
Sri. Sathyanarayana Rao	1000/-	Sri. Omkar	1000/-
Dr.S.Sunderrajan	2001/-	Smt Shushma. K.N	500/-
Sri. Shelvanarayana	1000/-	Sri Nataraj	500/-
Dr. Nalini Chandar	5000/-	Dr. Rameshwari Varma	500/
Dr. Ravi M.N & Sandhya Rao	10,000/-	Smt Sunitha Rao	600/-
Sri. N.Sreenath	2000/-	Sri Ram Mohan	500/-
Sri. Santhosh Koulagi	2000/-	Smt Kaveri Raman	500/-
Prof. S. Ravi	4000/-	Smt Bhagyalakshmi. K	1000/
Prof. B.K.Viswanath	5000/-	Smt. Latha Deshpande	1000/
Sri. Rohith Sastry	1000/-	Prof Mysore V Subramanya	60000/-

ಜೀವಾತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮರಿಗೆ ಇರುವ ನಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. 'ಭಜ' ಧಾತುವಿನಿಂದ ಆದ ಈ ಪದಕ್ಕೆ- 'ಸೇರು', 'ಆಶ್ರಯಿಸು' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸುವವ ಜೀವಾತ್ಮನಾದರೆ, ಆಶ್ರಯದಾತ ಪರಮಾತ್ಮ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯು ನವವಿಧವಾದುದು ಎಂದು ಭಾಗವತರ ಕಲ್ಪನೆ. ಈ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಪಾದಸೇವನ.

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪಾದಸೇವೆಯೇ ಪಾದಸೇವನ ಭಕ್ತಿ. ದೇವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೊಂಡಾಡುವ ಭಕ್ತಿರೂಪವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತ. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ 'ಪಾದಸೇವನ'. ಹರಿಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳಿನ ಕಣವಾಗುವ ಹಂಬಲ ಭಕ್ತರದು. ಇಂದಿಗೂ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾಮಿ ಪಾದ' ಮೊದಲು ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂತರ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ. ಹಲವು ದಾಸರ ಪ್ರಕಾರ- 'ನೀ ಮೊದಲೋ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲ ಮೊದಲೋ'. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, "ಎನ್ನ ಹೃದಯವನು ನಿನ್ನ ಚರಣದೊಳಿಟ್ಟು ಸಲಹೋ ರಂಗವಿಠಲ" ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು, "ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದಸೇವನ ಮಾಡಿ ಬುಧರು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಪದಾಬ್ಜಗಳನು ತೊಳೆದು ಸತ್ತಿಪಥದ ಗಾಮಿನಿಯೊಳು ಪೊತ್ತು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿಪ್ಪ- ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದಸೇವನ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ಒಂದೊಂದು ವಿಧಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾತಿ ತಿರುನಾಳ್ ಮಹಾರಾಜರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸತತಂ ತಾವಕ ಪದಸೇವನಂ | ಕರವಾಣಿ ಸಾರಸನಾಭ ಮುದಾ"

(ಓ ಪದ್ಮನಾಭನೇ ಸಂತಸದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ) ಎಂದು ಖಿರಹರಪ್ರಿಯ ರಾಗದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಅವರ ವಿಳಂಬಕಾಲದ ಕೃತಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರೊಡನೆ ನಾವೂ ಪದ್ಮನಾಭನ ಪಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀವೋ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು, "ಭಕ್ತುತರ ಸೇವೆಯ ಕೊಡು ಕಂಡ್ಯ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಚರಣ ವೆಂಬ ಪಾದಪದುಮವ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆವರ|| ಸಂಗ ಕೊಡು ಕಂಡ್ಯ|| ಎಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲದೆ. "ದೃಷ್ಟಿ ನಿನ್ನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನೆಡೋ ಹಾಂಗೆ"- ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಗೆ ದೃಢವಾಗಿ- "ಬಿಡೆ ನಿನ್ನ ಪಾದವ ಬಿಂಕವಿದೇಕೋ," ನೀನು ಎನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ನಾನಂತೂ ಬಿಡುವು ದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸವಾಲು ಹಾಕಿ ಕೊನೆಗೆ, 'ಬದುಕಿದನು ಬದುಕಿದನು ಭವವೆನೆಗೆ ಹಿಂಗಿತು, ಪದುಮನಾಭನ ಪಾದದೊಲುಮೆ ಎನಗಾ ಯಿತು,' ಎಂದು ಧನ್ಯತಾಭಾವ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋಪಾಲದಾಸರು-"ಅನಘ್ ನಿನ್ನಂಪ್ಪಿ ಸೇವೆ ಎನಗೆಂತು ದೊರಕುವುದೋ" ಎಂದು ಪಾದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರಡೆಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ- "ಬಿಡೆ ನಿನ್ನ ಚರಣವ ಉಡುಪಿಯು ಕೃಷ್ಣನೇ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜ ಧ್ಯಾನ ಮರೆಯದಂತೆ! ಎನ್ನ ಮನದ ವಕ್ರಗತಿಯ ತಿದ್ದು! ತವಪಾದ ಪಿಡಿಯಲವರಿಗಿಂಬು ನೀಡ್ಲ! ಹವಣವ ಬಲ್ಲೆ ನಾನೇನ ಮಾಡಿದರೇನು|| ಎಂದು ಹಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ವಾದಿರಾಜರು 'ಬಿಡೆನೋ ಬಿಡೆನೋ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲವ ಎನ್ನ ಹೃದಯದೊಳಿಟ್ಟು ಭಜಿಸುವೆ ಅನುದಿನ' ಎಂದು ಹಾಡಿದರೆ, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು 'ಶ್ರೀರಮಣ

ನಿನ್ನ ಪಾದಸಾರಿದಾ| ಸುಜನರಿಗೆ ಘೋರ ದುರಿತ ಗಳುಂಟೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾ 'ಬಿಡೆನೋ ನಿನ್ನಂಫ್ರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ', 'ಬಿಡಲಾರೆ ಬಿಡಲಾರೆ ನಿನ್ನಡಿ ದಾವರೆಯ ನೀ ಕೊಡು ಅಭಯವ' ಎಂದೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಪಾಸನಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲೇ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕಾಣುವುದುಂಟು- 'ಪಾದುಕಾಂತ ದೀಕ್ಷಾ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.

ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ರಚನೆಗಳೆಡೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಗರವನ್ನೇ ಕಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಎಂದಾಗ- ತ್ಯಾಗರಾಜರೇ ಕಣ್ಣಿಂದ ನಿಂತಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನನಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ ಗ್ರಂಥ ವೆಂದರೆ- ಡಾ|| ಟಿ. ಎನ್. ಪದ್ಮ ಅವರ "ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ".

ತ್ಯಾಗರಾಜರಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಪಾದಸೇವನೆ ಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಸೇವೆಯಿಂದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆದ ಭರತ ಮತ್ತು ಇತರ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರು. ಅವರು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾದಸೇವೆಯಂಥ ಭಕ್ತಿ ನಮಗೂ ದೊರಕಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ- 'ವರಮಾನುಲೆಲ್ಲ ಚರಣಮುಲನು ಸ್ಮರಿಯಿಂಪ ನೀದು ಪದಮೊಸಂಗೇನೇ| ಭರತಾ ಚರಣಜೇ ಪಾದಕಲು ಧರ ನಿನ್ನೊಸಂಗೇ ತ್ಯಾಗರಾಜ ಭಾಗ್ಯಮಾ." ಅಂದರೆ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮ ಪಾದಸೇವೆಯಿಂದ ಸತ್ತದ ಪಡೆದರೆ, ಭರತನು ಪಾದುಕಾಸೇವೆಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನಿಲುವು. (ಸಂದೇಹಮುನು, ರಾಮಪ್ರಿಯ, ಆದಿತಾಳ). "ಶ್ರೀಮಂತುಲಾ ನೀ ಸೋದರಲು ಸೇಯು ರೀತಿ ಪಾದಸೇವ ಕೋರಿತಿನಿ" (ಶ್ರೀಮಾನಿನೀ ಮನೋ ಹರ-ಪೂರ್ಣಷಡ್ಡೆ-ಆದಿ) ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾದ ನಿನ್ನ ಸೋದರರು ಮಾಡಿದ ಪಾದಸೇವ ಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನೂ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. "ನೀ ಪಾದಮುಲ ಭಕ್ತಿನಿಂಡಾರ ಗಾನೋಸಗಿ" (ಮಾ ಪಾಲವಲಿನಿನ-ಅಸಾವೇರಿ-ಆದಿ), (ಶ್ರೀ ಪತೇ ನೀ ಪದಚಿಂತನವೇ ಜೀವನಮು, ನಾಗಸ್ವರಾವಳಿ, ಆದಿ), (ಪದಭಕ್ತಿ ವದಲನು

ಎಂದೂ ಕದಲನು, ಯದುಕುಲ ಕಾಂಬೋಜಿ, ಮಿಶ್ರಭಾಷು), ಹರಿಯ ಪದಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವು ದಿಲ್ಲ, ಶ್ರೀರಾಮ ಪಾದಮಾ ನೀ ಕೃಪ ಚಾಲನೇ - ಶ್ರೀರಾಮನ ದಿವ್ಯಪಾದಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆ ಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. (ಕೋರಿನೀ ಪದಸೇವ| ಸಾರಕು ಸೇಯದಲಚಿ|| ಮಾರಮಣ ನಾಲೋನೇ |ಮರುಲುಗೊನ್ನಾನು|| ನಾಪಾಲಿ| ಶಂಕರಾಭರಣ, ಆದಿತಾಳ). ಹೀಗೆ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಪಾದಸೇವನಾ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇರಿತ ಹಲವು ರಚನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

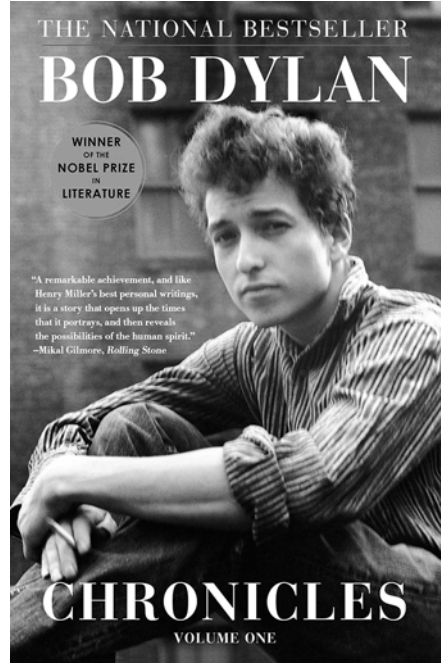
ಇನ್ನು ವಚನಕಾರರತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಿದಾಗ ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ. . . ಪಾತಾಳ ದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮುಕುಟ, ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರವಾಗಿಸಿ . ಎಂದು ಪಾದಸೇವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಹಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಾಮಾ ಮೃತ ತುಂಬಿ, ನಯನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರುತಿ ತುಂಬಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೀರುತಿ ತುಂಬಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನೆನಪು ತುಂಬಿ, ನಿಮ್ಮ ಚರಣ ಕಮಲದೊಳಗಾನು ತುಂಬಿ ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪಾದಸೇವನ ಭಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸೂರದಾಸರು ಯಾವ ಚರಣದಿ ರವಿ ಶತಕೋಟಿಗಳ ಬೆಳಗಿದವೋ | ಸೂರದಾಸ ಆ ಪ್ರಭು ಚರಣಕೆ ಎರಗುವೆ ಅಡಿಗಡಿಗಂದನವ', ಕೊಂದೆ ನೀನು ವಕ್ರನನು, ಉಳಿಸಿದೆ ಗಜರಾಜ ನನ್ನು | ಸೂರದಾಸ ನಾನು ಹಿಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲವನ್ನು ಎಂದು ಹಾಡಿದರೆ, ಆಳ್ವಾರರು, 'ಪಳು ದಾಹಾದೊನ್ನರಿನ್ನೇನ್ ಪಾರ್ಥಡಲಾನ್ ಪಾದಂ' (ಶಾಶ್ವತವಾದ ಒಂದನ್ನು ಅರಿತೆನು, ಅದೇ ಹಾಲಿನ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಪಾದ) ಎಂದು ಆ 'ದಿವ್ಯ' ಪಾದವನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ನೆನೆಯುತ್ತಾ ನಮಿಸುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅನುಭಾವಿಗಳೂ ಹಾಡಿರುವ, ಬೇಡಿರುವ- 'ಪಾದಭಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ'- ಎಂದೂ ನಾವೂ ಕೇಳೋಣವೇ? ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ- ಅರ್ಚನ

ನನ್ನ ರಾಗ ನನ್ನ ಹಾಡು

“ನಾನು ಮೈಕ್ ಸೀಗರ್‌ನ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ಅಸಾಧಾರಣ ಗಾಯಕ. ಡ್ರಾಕುಲಾನ ಕ್ರೂರ ಹೃದಯಲ್ಲೂ ಭಾವಸೆಲೆಯನ್ನು ಮೀಟಬಲ್ಲ ಗಾಯಕ. ಅವನ ಗಾಯನ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಥಟ್ ಎಂದು ಅರಿವಾಯಿತು, ನಾನು ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ತನಕ ಯಾವುದೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಲು ಶುರುಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ತುಂಬ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ತುಂಬಾ ಪರಿಚಿತವೆನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲ, ದಿಗ್ಗಮೆಗಳಿದ್ದು, ಅಪರಿಚಿತ ಹಾದಿ ಯಲ್ಲಿ ತಡಕಾಡುತ್ತಾ, ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗ ಬೇಕಿತ್ತು.” ಎಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ಯಾತ್ರೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು, ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆ ಹುಡುಗ ಶೋಧಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ತಾನು ಹಾಡುವ ಗೀತದ ಪದಗಳು ತನ್ನ ಎದೆಯಾಳದ ಮಾತು ಆಗದ ಹೊರತು ಅದು ಇತರರ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿದಾಗ ತನ್ನ ಹಾಡನ್ನು ತಾನೇ ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಖ್ಯಾತ ಹಾಡುವ ಕವಿ ಬಾಬ್ ಡಿಲನ್. 1941ರ ಮೇ 24ರಂದು ಯಹೂದಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಬಾಬ್‌ನ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯ ಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಅವನ ಆತ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ‘ಕ್ರಾನಿಕಲ್ಸ್’ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಎದೆಯ ದನಿಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಡಬಲ್ಲ ಪದಗಳ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಹುಡು ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಬಾಬ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕರಾದ ಓವಿಡ್, ಕೋಲ್‌ರಿಚ್, ಬ್ಲೇಕ್, ಹೋಮರ್ ಇವರನ್ನು ತನ್ನರಿವಿನ ಭಾಗವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡ. ಬರೋಲ್ ಬ್ರೆಕ್ಸ್ ಇವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಲೇಖಕ. ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಕವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾದಿಗಳ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅವರ ಕ್ರೋಧ ಇವನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತು. ಅಮೆರಿಕೆಯ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಇವನ ಒಡಲು ಸೇರಿತು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಯ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದ. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಕಾಲದ ತಳಮಳಗಳಾದ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರ ಕೊಲೆ, ಅಮೆರಿಕೆಯ ಕಷ್ಟಜನರ ಯಾತನೆ, ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ, ಅಣುಬಾಂಬಿನ ಭೀಕರತೆ, ಅಮೆರಿಕೆಯ ಯುವ ಜನಾಂಗ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ತಳಮಳ, ಸಮಾನ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ

ಹೋರಾಟ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಬಾಬ್ ಆ ಕಾಲದ ಜಾನಪದ, ಬ್ಲೂಸ್, ಹಳೆಯ ಹಾಡುಗಳು, ಪಾಪ್, ರಾಕ್ ಅಂಡ್ ರೋಲ್, ಜಾಸ್, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುವುಳ್ಳ ಟಾಪಿಕಲ್ ಹಾಡುಗಳು, ಬಂಡಾಯದ ಹಾಡುಗಳು, ಲಾವಣಿಗಳು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾವಲಹರಿಗೆ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಹರವಿಗೆ ಅನುವಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಕರೆಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಬಾಬ್ ಕಟು ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ, ಬೈಗುಳಗಳನ್ನೂ ಪದೇ ಪದೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಜಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಎಂದು ಜಾಸ್‌ನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು, ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಜಾನಪದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಸಾರಿದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಎಷ್ಟೋ ಆಲ್ಬಂಗಳು ಮಾರಾಟವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದ್ಯಾವುದೂ ಅವನನ್ನು ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ “ಹೊಸ ರೂಪಕಗಳು, ಹೊಸನೋಟ ಈ ತನಕ ಕೇಳಿಲ್ಲದ ಹೊಸತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.” ಸೃಜನಶೀಲತೆಯು ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ, ಹೊಸ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಉತ್ಕಟ, ಸೃಜನಶೀಲ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಾಂಗೀತಿಕವಾಗಿ, ನೈತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಗಾಯಕರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು - ನಾವೆಲ್ಲ ಮಾನವರು ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ ಹ್ಯಾರಿ ಬೆಲ್‌ಫಾಂಟ್, ಇವನ ಆಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿದ ಮೈಕ್ ಸೀಗರ್, ಗೀತರಚನೆಯ ಕಟ್ಟಾಣಿಕೆಯ ಮೂಲಮಾದರಿಗಳ ಅವಿವಿಧ ತನ್ನ ಗಾಯನದ ಮೂಲಕ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಹ್ಯಾಂಕ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಬ್ ಆ ಮೂಲಮಾದರಿಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಡೆದದ್ದು

ಇಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಇನ್ನು ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ತೊಯ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ವೂಡಿ ಗುತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಗೀತೆಗಳು ಬಾಬ್‌ನ ಗೀತರಚನೆಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಗುತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದೂ ಮತ್ತು ತಾನು ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಬಾಬ್ ಭಾವಿಸಿದ್ದ.

ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕರೆಗೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ಜನಪರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಕಲೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನ ಎಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇರಬಯಸಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಅವರಿಕದ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಭಾವನೆಗಳ, ಹೋರಾಟಗಳ ನಿಜದನಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ರಾಜಕೀಯ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರ ಒತ್ತಡ ಬಾಬ್‌ನ ಮನಃಶಾಂತಿಯನ್ನೇ ಹಾಳುಮಾಡಿತ್ತು. ಆದರೂ ಬಾಬ್ ಎಂದೂ ತನ್ನ ಕಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕಿತರವಂಥದ್ದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕಲೆಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ. 1966ರ ಜುಲೈ 29ರಂದು ನಡೆದ ಬೈಕ್‌ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಬಾಬ್ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡ. ಆ ಅಪಘಾತ ಅವನ ಬದುಕನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿತು. ಅವನ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿ, ಸಂಗೀತ ಎಲ್ಲವೂ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತನ್ನ ಒತ್ತಡದ ಬದುಕಿನಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಅವನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತ್ತು.

ಕ್ರಾನಿಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ 1987ರ ನಂತರದ ಘಟನೆಗಳು ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. 2016ರಲ್ಲಿ “For having created new poetic expressions within the great American song tradition,” ಎಂದು ಬಾಬ್‌ಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೀತರಚನೆಗೆ ನೋಬೆಲ್ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದು ನೋಬೆಲ್ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಘಟನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ 1973 ಮತ್ತು 79 ಎರಡು ಬಾರಿ ಗ್ರಾಮಿಪುರಸ್ಕಾರ, 2008ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪುಲಿಟ್ಜರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 2012ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಮೆಡಲ್ ಫಾರ್ ಪೀಸ್ ಬಾಬ್‌ಗೆ ಸಂದವು.

-ಶೈವೆ

ಮುರಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಬಿವಿಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕರು. ಬಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಆರಂಭದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವರು. 1962ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ಸರಣಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಆ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಈ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು.

One day, in the mid-nineteen twenties, G. V. Narayanaswamy Iyer, the Headmaster of the Hindu High School, Madras, had a burning problem to discuss at some length with his distinguished visitor, who happened to be Ariyakudi Ramanuja Iyengar. Iyer's son, "Mani", was a precocious lad and had developed a disquieting habit of always occupying his spare time with music. His enthusiasm and spirited singing somehow endeared him to many people and he was perpetually inveigled away to sing at any function in the vicinity. Of course, this did not really interfere with his school studies. But even an infatuation has its limits. Mani was now approaching the age when the voice tends to break and

when, too, he would have to make up his mind and concentrate on a course leading to a prosperous and "respectable" life. In these circumstances, might it not be advisable to try to wean him away from music?

Ariyakudi asked the lad to sing. After listening for a while, he gravely said to the father, "I feel that you should not interfere, but allow him to follow up his zest for music. It is true that he is at an age when the voice comes to its natural form; also that he sings rather fast. But in due course both will settle down of their own accord; and I should say the boy has a great future." We do not know whether Ariyakudi's counsel was really the turning point in Balasubramaniam's life. Anyway, what he said proved prophetic.

Narayanaswamy Iyer, as well as being a respected teacher, was the Secretary of the venerable Parthasarathiswami Sangita Sabha and was considered one of the pillars of musical culture in Madras. His inclinations, naturally, were on the severely conservative side. Any musician who

earned an appreciative nod from Iyer was almost as elated as one of his students who scored high marks. Still, the responsibilities of a father overriding the predilections of the connoisseur in him, he had his doubts about the rightness of the course his son was set upon. He tried once or twice, unsuccessfully, to stem the tide. By this time Mani had completed his way to his ultimate Honours in Literature at the Christian College. The father's last intervention was when, after gaining the Honours degree, Mani was persuaded to deposit the fee to pursue a Law degree. The call of music presumably became too strong for him at this point and he was carried away on its current. Iyer threw up his hands in despair, exclaiming, "If it is written in his fate that he must earn his living by music only, who am I that I should seek to prevent it?"

Thus G. N. Balasubramaniam's musical life ran like an unbroken stream even from his early days. Its course was steady and rapid, though not meteoric. Contrary to accepted prognostications, the graduate who made music his profession, singing with an energetic and thrilling style, gathered in no time a large circle of admirers, who affectionately abbreviated his name to the three letters, "G.N.B". He was soon a celebrity, appearing at a high premium in the concert halls, and this led to some spectacular episodes in his life—he played featured roles in a couple of Tamil film hits, in which he acted with such prominent artistes as Vasundhara Devi (mother of Vyjayanthimala) and M. S. Subbulakshmi, and won the President's Award and the much coveted Sangita Kalanidhi of the Madras Music Academy, and a host of lesser honours.

Two factors have principally contributed to his success: first, the pleasant voice, the breezy style, the easy delivery ornamented with fast-fluttering rolls, or *birkas* as they are called, in which he indulges with effortless nonchalance; second, the personality. Despite the ravages of illnesses, the tall fair-complexioned G.N.B., adorned with his glittering diamond ear-studs and dressed in spotless white khadi, still cuts a handsome figure on the platform. It will hardly be incorrect to describe him as a matinee idol of the musical world of his early days. And the fair sex still outnumbers the rest at his recitals. The picture of the handsome figure with the lively, effervescent expression and slightly flamboyant style has so firmly impressed itself on the minds of most of his admirers that they do not easily take in the fact that he is 52 already. The abiding illusion of his changeless youth is often disconcerting to G.N.B. himself, when his fans make demands for features which were the highlights of his music some decades ago. "These people seem to forget that their G.N.B. has grown in years and his music has grown with him," says he. "It is regrettable that the musical ideas and tastes of people do not develop with their years."

Naturally, the modalities of his music have undergone a change with age. It is true that his voice—particularly in the upper reaches—is hazy

and has lost some of its sparkle. He has to gather momentum to negotiate some high points, which he once sang effortlessly. But in the middle register the voice is rich in timbre and imparts a distinctively masculine quality to his music.

Balasubramaniam is a modern in a field strongly dominated by tradition. Nevertheless, he is not detached from this. His inherent love for music was nurtured during his formative years by the congenial atmosphere of a home ringing with the songs of the stalwarts of the period, who were frequent visitors. He had his initiation from his father and later came under the influence of Madurai Subrahmaniyya, a scion of the Tyagaraja family, considered no less a perfectionist than a purist. When a Diploma course in music was introduced in Madras University, G.N.B. abandoned the idea of a Law degree and was one of the first batch of students to be trained by the late "Tiger" Varada-chariar. Despite such courses of training, which were not in strict accordance with the ancient *gurukula* system, G.N.B. has not stood aloof from tradition. But with him its perspectives are tempered with realism.

To be continued in the next issue

ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾಯೋಜಕರು

1. ಶ್ರೀ ಎಂ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅವರು ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್.ಸುರೇಶ್ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
2. ಶ್ರೀ ಎ. ವಿ. ಗೋವಿಂದರಾವ್ ಅವರು ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ರಾವ್ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
3. ಶ್ರೀಮತಿ ಜೀವೂಬಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಜೆ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್
4. ಶ್ರೀ ಆದಿನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ.
5. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ವಿ. ಶಾಂತಾ ವೆಂಕಟರಾಂ ಅವರು ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟನಾರಾಯಣ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
6. ಶ್ರೀ ವಿ. ಬಾಲಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ ಅವರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೀಣೆ ಶಾಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೀಣೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
7. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ಎಚ್. ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
8. ಶ್ರೀಮತಿ ಲಲಿತಾ ರಾಘವನ್ ಅವರು ಬಿ.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಘವನ್ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
9. ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾ ವಿಮರ್ಶಕರು (ದಿ ಎಸ್.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ದಿ ಕೆ.ಆರ್.ಮೋಹನ್ ಹಾಗೂ ಡಾ. ವಿ. ನಾಗರಾಜ್, ಡಾ. ರಮಾ ಬೆಣ್ಣೂರ್) ಅವರು ಜಿ.ಟಿ.ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.
10. ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ ಎಸ್ ಸುವರ್ಣ ಅವರು ಅಕ್ಕ ಬಿ ಎಸ್ ಅಂಬುಜಮ್ಮ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ
11. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ.

ಕಲಾರಸಿಕರಲ್ಲಿ ಮನವಿ

ಗಾನಭಾರತೀಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಹೃದಯರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಯೋಜಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬಡ್ಡಿದರದ ಇಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಏರುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವೆಚ್ಚ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಆ ಹಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಾನಭಾರತಿಗೆ ಇಂದು ಸಹೃದಯರ ನೆರವು ತೀರಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ

ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ, ವೀಣಾ ಎಸ್ ಬಾಲಚಂದರ್, ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀಣಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಎಂ ಜೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಹಾಗೂ ಗಾನಭಾರತೀಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ದುಡಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ ಟಿ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ದತ್ತಿಗೆ ತಾವು ಉದಾರವಾಗಿ ಹಣ ನೀಡಿ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿ

ಕನಿಷ್ಠ 15,000 ರೂ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸ ಬಹುದು. ಖರ್ಚಿನ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ ಕಲಾವಿದರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಸಮಿತಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಆತ್ಮೀಯರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಅಭಿನಂದನೆಗಳು

ಗಾನಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ಚಿಿ ನಂದನ್ ಕಶ್ಯಪ್ ಮೃದಂಗದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ವಿದ್ವಾನ್ ರಮೇಶ್ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಂದನ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಪು ತಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್

ಕವಿ ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತಾನೇ ಅಳವಡಿಸಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಸಹೃದಯ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತುಂಬ ವಿರಳ. ಇಂತಹ ಕವಿವೃಂದದಲ್ಲಿ ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಸ್ಥಾನ ಬಲು ದೊಡ್ಡದು. ಪುತಿನ ಅವರು 'ಒಂದೊಂದು ಹಾಡನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಸಂಗೀತದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಗೀತರೂಪಕಗಳಿಗೂ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತಕೃತಿಯಾಗಿಯೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಗೀತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ, ಬಿಗಿಯಿದೆ, ಕುಶಲತೆಯಿದೆ, ಕಲಾಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿದೆ.

To,

Book Post,
Printed matter only

If not delivered please return to: Ganabharathi (R), Veene Sheshanna Bhavana,
Adichunchanagiri Road, Mysore-5700023Reg. No. KA/SK/Mys/94/2018-2020, RNI: 58200/93

Licensed to post without prepayment,
Licence No. SK/WPP/MYS/170/2018-2020, Posted on 26th of every month at
Saraswathipuram H.O Mysuru-570 009

Edited by Shylaja (Mob: 9900063273)
Printed by Harsha Printers, Basaveswara Road, 15th Cross, 0821-2332176 Mysore 570004,
Published by C G Narasimhan for Ganabharathi(R), Veene Sheshanna Bhavana,
Kuvempunagar, Mysuru -570023 (Phone: 0821-2560313)